

Viadidakt

Datum
2019-12-19**Sammanträdande organ**

Viadidaktnämnden

Tid

2020-01-09 kl. 09:00

Plats

KTS-salen, Drottninggatan 18 Katrineholm

Nr	Ärende	Beteckning
1	Upprop	
2	Val av justerare	
3	Fastställande av dagordning	
4	Viadidaktnämndens plan med budget 2020	VIAN/2019:29
5	Verksamhetsinformation	
6	Besvarande av ledamotsinitiativ	VIAN/2019:27
7	Svar på remiss – Handlingsplan för jämställdhet utifrån CEMR 2020-2023	VIAN/2019:30
8	Svar på remiss – Risk och sårbarhetsanalys	VIAN/2019:31
9	Svar på remiss – Handlingsplan mot nedskräpning	VIAN/2019:32
10	Redovisning av delegationsbeslut	
11	Meddelanden	VIAN/2019:9

Gunilla Magnusson (S)
Ordförande

VIADIDAKT
Stab och Service

Datum
2019-12-02

Vår beteckning
VIAN/2019:29 - 000

Vår handläggare
Petra Kruse

Ert datum

Er beteckning

Viadidaktnämnden

Viadidaktnämndens plan med budget 2020

Förvaltningens förslag till beslut

Viadidaktnämnden beslutar att fastställa det av förvaltningen utarbetade förslaget till Viadidaktnämndens plan med budget 2020.

Sammanfattning av ärendet

Den 24 april fastställde kommunstyrelsen planeringsdirektivet för 2020 med plan 2020-2022. I direktivet gavs nämnderna i uppdrag att senast den 31 augusti 2019 inkomma med underlag till kommunstyrelsen inför beredningen av övergripande plan med budget 2020. Övergripande plan med budget behandlades i kommunstyrelsen i oktober och fastställdes i kommunfullmäktige i december. Viadidakt överlämnar nu ett förslag till Viadidaktnämndens plan med budget 2020.

Ärendets handlingar

Viadidaktnämndens plan med budget 2020

Petra Kruse
Tf Förvaltningschef

---

*Beslutet skickas till:
Akt
Kommunstyrelsen*

Viadidaktnämndens plan med budget

2020

 viadidakt.se

facebook.se/viadidakt

Telefon: 0150-48 80 90

Postadress: Viadidakt, 641 80 Katrineholm

Mejl: info@viadidakt.se

Viadidakt är en gemensam förvaltning för vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser i Katrineholms och Vingåkers kommuner.

Viadidakt®

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vision 2025	3
Ansvarsområde.....	3
Mål och förutsättningar	4
Tillväxt, fler jobb & ökad egen försörjning	4
Attraktiva boende- & livsmiljöer	5
En stark & trygg skola för bättre kunskaper	5
Trygg vård & omsorg.....	7
Ett rikt kultur- idrotts- & fritidsliv.....	7
Hållbar miljö.....	7
Attraktiv arbetsgivare & effektiv organisation	8
Volymutveckling	9
Viadidaktnämnden	9
Kommentar till volymmått	10
Driftsbudget	11
Investeringsbudget	12
Revidering av taxor och avgifter	13
Särskilda uppdrag	14
Bilaga: Nya upphandlingar	15

Inledning

Vision 2025

I Katrineholm är lust den drivande kraften för skapande och utveckling – för liv, lärande och företagsamhet. Lust är passion, vilja, ambition. Det är också det lustfyllda – det vi lever för och det vi lever av – mat, kärlek, arbete, gemenskap, upplevelser. Läget är rätt – rätt geografiskt och rätt för handling och förändring.

Katrineholm – Läge för liv & lust

Ansvarsområde

Viadidaktnämnden

Viadidaktnämnden är den gemensamma nämnden för vuxnas lärande och arbetsmarknad i Katrineholm och Vingåker. Inom vuxnas lärande ansvarar nämnden för kommunal vuxenutbildning. Detta omfattar grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare samt särskild utbildning för vuxna. I uppdraget ingår också ansvar för samhällsorientering för nyanlända, studie- och yrkesvägledning för vuxenstudierande samt validering.

Viadidaktnämnden ansvarar även för att i samverkan med olika utbildningsanordnare tillhandahålla yrkeshögskoleutbildningar och universitets- och högskoleutbildningar. Vid lärcentret Campus Viadidakt kan högskolestudenter få tillgång till studielokaler, teknisk utrustning och möjlighet att tentera på hemmaplan. Syftet är att ge fler möjlighet att läsa vidare på eftergymnasial nivå och därmed bidra till en högre utbildningsnivå i kommunerna.

Inom arbetsmarknadsområdet ansvarar Viadidaktnämnden för insatser för personer som står utanför arbetsliv och utbildning. Fokus i arbetet är individens självförsörjning. Viadidaktnämnden samordnar även kommunala feriearbeten för ungdomar efter år ett på gymnasiet. Vidare deltar Viadidaktnämnden tillsammans med andra nämnder i arbetet kring ungdomar som varken arbetar eller studerar.

Mål och förutsättningar

Tillväxt, fler jobb & ökad egen försörjning

Förutsättningar

Viadidaktnämnden verkar för att bidra till kommunfullmäktiges övergripande mål om ökad egen försörjning. I kommunplanen betonas vikten av att invånare med försörjningsstöd kommer vidare från stöd till arbete och lön. Försörjningsstödstagare anvisas till Viadidakt av socialförvaltningarna i Katrineholm och Vingåker för kartläggning, planering och aktiverande insatser. Samarbete sker även med Arbetsförmedlingen kring subventionerade anställningar.

De flesta deltagarna inom Viadidakts arbetsmarknadsåtgärder står långt ifrån arbetsmarknad och studier. Här finns personer med låg utbildningsnivå, ohälsa och/eller begränsade kunskaper i det svenska språket. Viadidakt strävar efter att genom olika insatser och ett individanpassat stöd ge dessa individer förutsättningar att möta arbetsmarknadens krav. Det är ett komplext och resurskrävande uppdrag.

Utmaningarna i att hjälpa de som står utanför arbetsmarknaden till egen försörjning är stora. Befolkningsmängden ökar i regionen med ett tillskott av framförallt utrikesfödda som inte har någon förankring inom arbetsmarknaden, vilket gör att arbetslösheten bedöms öka. Enligt Arbetsförmedlingens prognoser är uppdraget för länets arbetsmarknad att motverka bristen på utbildad arbetskraft, öka utrikesföddas sysselsättning samt att motverka arbetslösheten. Efterfrågan på utbildad arbetskraft fortsätter att öka inom både näringslivet och den offentliga sektorn och allt talar för att trenden kommer att bestå många år framöver. Utbildningsnivån har stor betydelse och gruppen kortutbildade utrikesfödda kvinnor är den grupp som har sämst utveckling, vilket medför lägre arbetskraftsdeltagande för gruppen. Verksamheten i projektet KLARA startar i januari 2020, med delfinansiering från Europeiska Socialfonden (ESF), och pågår till juni 2022. Projektet riktar sig till gruppen utrikesfödda kvinnor med syfte att skapa förutsättningar för ökat arbetskraftsdeltagande.

Viadidaktnämndens verksamheter påverkas av yttre omständigheter som konjunkturläge, migrationsströmmar och arbetsgivarnas ökade krav på utbildning. En annan väsentlig påverkansfaktor är reformtakten inom områdena vuxenutbildning och arbetsmarknad. Förändringar i statliga regelverk och nationella satsningar gör att förutsättningarna snabbt förändras. Exempelvis reformeras Arbetsförmedlingen till en kontrollmyndighet som ska fokusera på statistik och analys, med konsekvenser som ökad digitalisering och självservice för arbetslösa. Dessa förändringar riskerar att öka kommunens ansvar att tillhandahålla stöd, utbildning och insatser för att människor ska kunna komma till egen försörjning. Regeringen har tillsatt en utredning för att klargöra huruvida kommunerna i konkurrens med privata aktörer kan agera leverantör åt Arbetsförmedlingen. Utredningen ska redovisas senast i maj 2020. På sikt kan detta komma att påverka Viadidaktnämndens uppdrag och förutsättningar.

Arbetsförmedlingen har på uppdrag av regeringen tagit fram ett förslag inför införandet av ett intensivår för nyanlända inom etableringsprogrammet. Syftet är en snabbare etablering med målet att deltagarna ska komma i arbete inom ett år. Detta ska ske genom språkintensiva och yrkesnära insatser parallellt och kan bestå av yrkesrelaterad svenska för invandrare (sfi), utbildning, praktik, samhällsorientering och mentorsskapsprogram. Införandet av ett intensivår kan komma att ställa högre krav på vuxenutbildningen och framförallt sfi.

Viadidakt fortsätter att arbeta för att öka övergången till egen försörjning genom utveckling av

metoder och arbetsätt samt fortsatt samverkan med Arbetsförmedlingen i ett delvis nytt arbetsmarknadspolitiskt landskap. Kontinuerligt söks statsbidrag för att öka möjligheterna till extern finansiering av denna verksamhetsutveckling.

Viadidaktnämnden har fått en tillfällig ramförstärkning från Katrineholm med tre miljoner kronor per år 2020-2021 för arbetsmarknadsåtgärder. Vingåker förstärker med sexhundra tusen kronor per år 2020-2021. Målet är att minska kostnaderna för försörjningsstöd genom att fler deltagare förflyttas från försörjningsstöd till egen försörjning. Medlen planeras att användas till fler personalresurser och kompetenser för att arbeta än mer aktivt med subventionerade anställningar och korta utbildningsinsatser. Ökad samverkan med de kommunala arbetsplatserna och näringslivet är också viktiga delar i arbetet.

Nämndens resultatmål 2020
Fler unga entreprenörer KS, BIN, VIAN
Ökad sysselsättning KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON, KFAB
Ökad övergång från försörjningsstöd till egen försörjning SOCN, VIAN

Attraktiva boende- & livsmiljöer

Förutsättningar

Viadidakt ska verka för att erbjuda trygga miljöer för både deltagare, elever och medarbetare. Viadidakt samarbetar med övriga förvaltningar för att skapa trygga och säkra verksamheter där kommunens invånare ska känna sig välkomna. Det målmedvetna arbetet för att motverka diskriminering och kränkande behandling inom vuxenutbildningen fortsätter.

Nämndens resultatmål 2020
Tryggare offentliga miljöer KS, BIN, BMN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON, KFAB, KIAB, VSR

En stark & trygg skola för bättre kunskaper

Förutsättningar

Att bidra till målet om höjd utbildningsnivå är en prioriterad uppgift för Viadidaktnämnden. Utbildningskraven på arbetsmarknaden stiger och arbetsgivarna kräver ofta minst gymnasiekompetens. En fullföljd gymnasieutbildning är dessutom en nödvändig plattform för den som vill läsa vidare på yrkeshögskola och högskola. Utbildning för vuxna är således av stor betydelse för att stärka den enskildes möjligheter och sammantaget bidra till en bättre matchning på den lokala arbetsmarknaden. Ett genomgående drag i de senaste årens reformer är att personer med kort utbildning ska utbilda sig. Arbetslösa måste vägledas till utbildningar som leder vidare till arbete, det gäller inte minst personer som befinner sig i etableringsfasen där många har kort utbildning. Det är viktigt att skapa förutsättningar för så många som möjligt att uppnå en gymnasial examen. Samtidigt behöver insatser utvecklas för personer som inte klarar av utbildning på

gymnasienivå. Denna tydliga inriktning på att fler måste utbilda sig ställer allt högre krav på vuxenutbildningen så som; ökad flexibilitet, fler stödinsatser och bättre resultat.

Att fortsätta utveckla förutsättningarna för att bedriva högre studier från hemorten är också ett prioriterat område. Detta ska ge fler invånare möjlighet till utbildning, men också bidra till att invånarna förblir boende i kommunen efter studierna. För att stärka och säkra näringslivets samt kommunens kompetensförsörjning för mer kvalificerade arbeten, är samverkan mellan parterna av stor vikt. Att ha god framförhållning vid kompetensplanering är viktigt, detta eftersom studierna tar längre tid. Denna strategiska samverkan kring kompetensförsörjning behöver förtydligas och utvecklas, både kring yrkesutbildningar och högre studier, så att de utbildningar som erbjuds möter de faktiska behoven på arbetsmarknaden. Viadidakt fortsätter arbeta för att stärka samverkan med universitet och högskolor i syfte att kunna erbjuda fler utbildningsplatser i Katrineholm och Vingåker.

Inom Viadidakts vuxenutbildning förtydligas det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Möjligheterna att nå bättre resultat är dock i hög utsträckning beroende av hur de utmaningar verksamheten står inför kan hanteras. En väsentlig påverkansfaktor är reformtakten inom vuxenutbildningen. Inriktningen har en stark koppling till arbetsmarknadspolitiken. Statliga regeländringar och förändrade statsbidrag kräver en löpande anpassning av verksamheten. I höstens budgetproposition för 2020 aviserade regeringen bland annat att villkoren för kommunernas medfinansiering av yrkesvux kommer att ändras.

Regeringen avser att genomföra flera förändringar som berör vuxenutbildningen, framförallt svenska för invandrare (sfi). Förutom förslaget om införandet av ett intensivår för nyanlända inom etableringsprogrammet, ska samhällsorientering för nyanlända utökas från 60 till minst 100 timmar. Enligt ett tilläggsdirektiv till utredningen KLIVA (Mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk) ska det under 2020 utredas hur kvaliteten inom sfi kan öka med bland annat förbättrad styrning och tydligare krav på progression. I januariöverenskommelsen lyftes även att antalet timmar som nyanlända studerar måste kunna ökas, att språkkrav för medborgarskap ska införas samt att krav på deltagande och resultat ska ökas och kopplas till ersättningar. Om dessa delar genomförs kan de i hög grad komma att påverka Viadidakts nuvarande arbetsuppgifter och verksamhet.

Till de lokala förutsättningarna hör att de senaste åren har ansökningarna till platsförlagda studier minskat medan allt fler elever önskar läsa på distans. Detta kan återspegla ett ökat behov av att kunna kombinera studier med förvärvsarbete. Då erfarenheten är att studier på distans innebär en stor utmaning för vissa elever medför detta samtidigt en risk för ökade studieavbrott och försämrade måluppfyllelse. Viadidakt arbetar med att öka möjligheten till mer flexibla studier som ett alternativ till distansstudier. Denna utveckling visar på behovet av att styra om verksamheten till ett mer individbaserat och flexibelt upplägg. Detta ställer större krav på verksamheten med kompetens, flexibilitet, resurser och uppföljning. Om antalet ansökningar till platsförlagda studier ändå fortsätter att minska kan det bli en utmaning att tillhandahålla kurser på plats i alla ämnen.

Elevantalet inom svenska för invandrare fortsätter att vara stort under 2020. Många av eleverna är inte klara med språkutbildningen när etableringstiden tar slut och Migrationsverket slutar utbetala schablonersättning till kommunerna. Detta medför att utbildningen måste bedrivas med minskade intäkter till verksamheten. Minskningen har skett redan under 2019 och kommer att fortsätta under 2020. Detta kan påverka verksamhetens förutsättningar att uppnå målen. Verksamheten har fått i uppdrag av Viadidaktnämnden att se över metoder och arbetssätt inom svenska för invandrare för att på så vis öka möjligheten till ökad genomströmning och förbättrad måluppfyllelse.

Projektet Språkcafé genomförs på familjecentralen i Katrineholm under hösten 2019 och under 2020. Aktiviteten sker en gång i veckan och syftar till att skapa möjlighet till utbildning samt tala och öva på svenska språket för nyanlända som är föräldralediga.

Nämndens resultatmål 2020

Fler studerande ska klara målen i kommunal vuxenutbildning
VIAN

Fler ska gå vidare till studier på eftergymnasial nivå
BIN, VIAN

Trygg vård & omsorg

Förutsättningar

Socialförvaltningen har under de sista åren märkt av en ökning av antalet ärenden kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Med anledning av detta har en handlingsplan tagits fram och beslutats av socialnämnden. Inom Viadidakt-nämndens verksamheter möter personalen också denna problematik. Därför har Viadidakt representanter i en kommunövergripande samverkansgrupp som Socialförvaltningen har initierat och som startat sitt arbete under hösten 2019. Kompetensutvecklingsinsatser inom området är påbörjade och kommer att fortsätta under 2020.

Ett rikt kultur- idrotts- & fritidsliv

Förutsättningar

Inom Viadidakts arbetsmarknadsenhet bedrivs Fritidsbanken, som bidrar till att medborgare kan delta i idrotts- och fritidsliv på ett bra sätt utan begränsning på grund av material och utrustning. Planen är att starta en Fritidsbank även i Vingåker under år 2020.

Hållbar miljö

Förutsättningar

Förvaltningen driver sedan ett antal år Viadidakts bytestorg, dit alla kommunens verksamheter ges möjlighet att lämna in inventarier såsom möbler och kontorsutrustning, som sedan utannonseras och kan återanvändas av en annan verksamhet. Denna verksamhet ska under 2020 utökas med IT-produkter för återbruk av till exempel telefoner, datorer, Ipads och liknande. Detta bidrar till en hållbar miljö samt kommunnyttan genom återbruk.

Viadidakts verksamhet är till stor del förlagd i lokaler med äldre standard avseende isolering, vilket påverkar energiförbrukningen. Förvaltningen strävar dock efter att åtgärda sådant som är påverkbart, såsom att verksamhetslokalerna hålls släckta efter kontorstid, minimera pappersutskriften samt i allt större utsträckning använda förvaltningens cyklar.

Nämndens resultatmål 2020

Ökad energieffektivitet i kommunens lokaler
KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON, KFAB, KIAB

Attraktiv arbetsgivare & effektiv organisation

Förutsättningar

Personalen är den viktigaste resursen i Viadidaktnämndens verksamheter. Medarbetarnas engagemang och kompetens är avgörande för verksamhetens kvalitet, effektivitet och resultat. Medarbetarna ska ges möjlighet till återkoppling samt kompetensutveckling och utrymme att bidra i utvecklingsarbetet inom verksamheten, i syfte att behålla och utveckla medarbetare. För att öka möjligheten att rekrytera medarbetare anställs alla på heltid med möjlighet att välja lägre sysselsättningsgrad.

Ett antal insatser för att utveckla uppföljningen inom förvaltningen har påbörjats och kommer att fortsätta under 2020. Avsikten är att förbättra styrningen av verksamheten i syfte att bidra till ökad måluppfyllelse. Detta utvecklingsarbete bidrar också till organisationens öppenhet genom att rapporteringen om verksamhetens utveckling och resultat successivt förbättras.

Tillgängligheten ökar genom att kontakten med Viadidakt även kan ske digitalt genom digitala ansökningar och bokningar.

Viadidakt fortsätter arbeta för att stärka samverkan med universitet och högskolor i syfte att kunna erbjuda fler utbildningsplatser i Katrineholm och Vingåker. Detta ger möjlighet till att höja kompetensen hos befintlig personal inom kommunorganisationerna.

Nämndens resultatmål 2020

Säkrad kompetensförsörjning
KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Ökat medarbetarengagemang
KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Förbättrad hälsa för kommunens medarbetare
KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Kommunens tillgänglighet för invånarna ska öka
KS, BIN, BMN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Ökad digital delaktighet
KS, BIN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Ökad effektivitet genom nya samverkansformer internt och externt
KS, BIN, BMN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON, KFAB, KIAB, KVAAB, VSR

Resultatet ska uppgå till minst en procent av skatteintäkterna
KS, BIN, BMN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Nettodriftskostnaderna ska inte öka snabbare än skatteintäkterna
KS, BIN, BMN, KULN, STN, SOCN, VIAN, VON

Volymutveckling

Viadidaktnämnden

Volymmått	Utfall 2018	Utfall jan-jun 2019	Prognos 2019	Prognos 2020
Producerade verksamhetspoäng gymnasial nivå	407 000	192 125	360 000	340 000
Producerade verksamhetspoäng grundläggande nivå	160 000	89 303	160 000	160 000
Producerade verksamhetspoäng särskild utbildning för vuxna	3 300	1 541	2 500	2 500
Antal studerande inom svenska för invandrare, sfi, genomsnitt per månad	626 varav 59 % kvinnor 41 % män	596 varav 63% kvinnor, 37% män	550	500
Antal studerande inom samhällsorientering, genomsnitt per månad	304 varav 56 % kvinnor, 44% män	272 varav 53% kvinnor, 47% män	300	275
Antal studenter som i sina eftergymnasiala studier använder lokaler och service vid lärcenter Campus Viadidakt	125 varav 66 % kvinnor, 34 % män	155 varav 71 % kvinnor, 29 % män.	200	200
Antal mottagna ungdomar som faller under aktivitetsansvaret	167 varav 50 % kvinnor, 50 % män.	95 varav 36 % kvinnor, 64 % män.	150	150
Antal deltagare i arbetsmarknadsåtgärd i Katrineholm anvisade av socialförvaltningen	285 varav 48 % kvinnor, 52 % män.	277 varav 52 % kvinnor, 48 % män.	500	600
Antal deltagare i arbetsmarknadsåtgärd i Vingåker anvisade av socialförvaltningen	73 Varav 48 % kvinnor, 52 % män	69 varav 49 % kvinnor, 51 % män.	100	100
Antal deltagare i arbetsmarknadsåtgärd i Katrineholm anvisade av Arbetsförmedlingen	163 varav 47 % kvinnor, 53 % män	38 varav 34 % kvinnor, 64 % män.	70	70
Antal deltagare i arbetsmarknadsåtgärd i Vingåker anvisade av Arbetsförmedlingen	20 varav 55 % kvinnor, 45 % män	11 varav 34 % kvinnor, 64 % män.	20	20
Antal ungdomar 16-25 år från Katrineholm på Viadidakt ungdomstorg	117 varav 62 % kvinnor, 38 % män	80 varav 40 % kvinnor, 60 % män.	110	110
Antal ungdomar 16-25 år från Vingåker på Viadidakt ungdomstorg	14 varav 71 % kvinnor, 29 % män	13 varav 38 % kvinnor, 62 % män.	20	20

Volymmått	Utfall 2018	Utfall jan-jun 2019	Prognos 2019	Prognos 2020
Antal feriearbetare i Katrineholm	267 varav 52 % flickor, 48 % pojkar	282 varav 53 % är kvinnor, 47 % män.	310	330
Antal feriearbetare i Vingåker	67 varav 58 % flickor, 42 % pojkar	89 varav 48 % kvinnor, 52 % män.	100	100

Kommentar till volymmått

De senaste åren har verksamhetsvolymerna inom Viadidakts vuxenutbildning ökat kraftigt, men under det första halvåret 2019 har de sjunkit något inom flera nivåer vilket bedöms bero på bland annat det gynnande arbetsmarknadsläget. Viadidakts bedömning på längre sikt är att efterfrågan på vuxenutbildning ändå kommer att vara fortsatt stor under planperioden. Omständigheter som talar för ett fortsatt tryck är arbetsgivarnas ökade krav på utbildning och regeringens satsningar på utbildning för att motverka arbetslöshet.

Verksamhetsvolymerna inom platsbunden gymnasial vuxenutbildning har börjat minska och förmodas fortsätta minska framåt. Däremot har antalet studerande på gymnasiekurser på distans och på de gymnasiala yrkesutbildningarna ökat.

Inom grundläggande vuxenutbildningen har volymerna sjunkit något under 2019 jämfört med motsvarande period föregående år. Utvecklingen framåt är svårbedömd. Hos många nyanlända och utrikesfödda finns stora behov av grundläggande utbildning, men först behöver fler elever slutföra sina studier inom sfi och vara motiverade att fortsätta studera. Prognosen sätts till samma nivå som 2019.

Även antalet studerande inom sfi har minskat något under första halvåret 2019 och det ser ut som att antalet kommer fortsätta sjunka framöver. Dock rör det sig fortfarande om en stor volym då det är många elever som deltar i sfi under lång tid. Åtgärder pågår för att öka genomströmningen och måluppfyllelsen. Prognosen för 2020 har sänkts en aning.

Antalet studerande inom samhällsorientering förväntas minska under 2020 eftersom antalet nya personer i etableringsprogrammet minskar.

Det första halvåret 2019 har arbetsmarknadsenheten totalt haft 395 deltagare från både Vingåker och Katrineholm, vilket är jämförbart med motsvarande period 2018. Skillnaden är att antalet deltagare från Arbetsförmedlingen har minskat, detta gäller både Katrineholm och Vingåker. Det har skett en förskjutning av anvisningar, 55 procent fler blir anvisade från socialtjänsten medan det skett en motsvarande minskning med 67 procent av anvisningar från Arbetsförmedlingen. Jämfört med den prognos som låg vid ingången av år 2019 har antalet anvisningar från Arbetsförmedlingen justerats ned för Katrineholm och Vingåker. Prognosen för anvisningar från socialtjänsten har höjts för både Katrineholm och Vingåker och förväntas öka ytterligare för Katrineholm under år 2020.

Under år 2019 var det ungdomar födda år 2002 som erbjöds feriearbete. Inför år 2020 är årskullen födda 2003 något större, vilket medför en ökad prognos för feriearbetare i Katrineholm.

Driftsbudget

	2019	2020		
Förvaltning/Avd/Enhet	Budget (tkr)	Intäkter (tkr)	Kostnader (tkr)	Totalbudget (tkr)
Förvaltningsledning	-12 447		-12 377	-12 377
Vuxnas lärande	-28 297		-27 388	-27 388
Arbetsmarknad	-22 125		-24 949	-24 949
Summa	-62869		-64714	-64714

Enligt kommunfullmäktiges beslut av Övergripande plan med budget 2020-2022 fastställs Viadidaknämndens ram till 64 714 tkr för år 2020. Ramökningen jämfört med år 2019 består av vissa tekniska justeringar, exempelvis löneuppräkning 2020 och kompensation för ökade hyror 2020.

Under år 2020 får Viadidaknämnden en tillfällig ramförstärkning från Katrineholm i två år på 3 000 tkr för arbetsmarknadsåtgärder. Vingåker förstärker tillfälligt under två år med 600 tkr för arbetsmarknadsåtgärder. Vingåkers förstärkning ligger dock utöver ram.

Kommunstyrelsen i Katrineholm har även reserverat medel från integrationsfonden för medfinansiering av yrkesvux. Vingåkers medfinansiering av yrkesvux ingår i ramen. Under år 2019 ingick medfinansieringen av yrkesvux i ramen för vuxnas lärande. Detta tillsammans med byte av ansvar för högre studier är de största orsakerna till skillnaden mellan åren för vuxnas lärande.

Utöver de intäkter och kostnader som finns med i tabellen tillkommer schablonersättning, samt att Viadidaknämnden kommer att kunna söka statsbidrag under året för exempelvis utbildningar. Dessa intäkter och motsvarande kostnader är inte inräknade nedan då de är osäkra samt inte ska ha någon resultatpåverkan.

Investeringsbudget

Överg r. mål	Kategori	Benämning	Budget (tkr)			Driftkostnad (tkr)		
			2020	2021	2022	2020	2021	2022
3	4	Bärbara datorer för platsbunden utlåning till elever, laddvagnar	456	456	456	84	84	84
7	2	Inventarier lokaler ombyggnation av klassrum		150	150			
1	4	Inventarier lokaler, smartboards, teledutrustning	138	39				
		Summa	594	645	606	84	84	84

Skolverket kommer att införa digitala nationella prov för alla skolformer utom sfi till år 2022. Därför måste vuxenutbildningen inför år 2022 investera i nödvändig teknik och digital kompetens för att kunna möta de nya kraven. Datorer och surfplattor behöver kunna hantera webbläsare som stödjer moderna webbstandarder.

Revidering av taxor och avgifter

Särskilda uppdrag

I övergripande plan med budget 2020-2022 har Viadidaktnämnden inte fått något särskilt uppdrag. Dock kommer Viadidakt med största sannolikhet att påverkas och delta i arbetet med två uppdrag som har tilldelats kommunstyrelsen.

1. **Uppdrag till kommunstyrelsen att i samråd med berörda nämnder inrätta en kommungemensam reception.** Syftet är att utveckla Kontaktcenter som en väg in för invånarna och att effektivisera kommunens receptionsverksamhet. Uppdraget ska återrapporteras senast i september 2020 inför beredningen av övergripande plan med budget 2021- 2023.
2. **Uppdrag till kommunstyrelsen att i samråd med berörda nämnder inrätta ett team för arbetsförmågeutredningar och -bedömningar.** Genom att nyttja befintliga kompetenser i den kommunala organisationen ska ett team skapas som på uppdrag ska kunna göra utredningar och bedömningar av individers arbetsförmåga. Bedömningarnas syfte är att visa på möjliga vägar till egen försörjning. Uppdraget återrapporteras inom ramen för kommunens delårsrapport och årsredovisning.

Bilaga: Nya upphandlingar

Föremål för upphandling	Vara, tjänst eller entreprenad	Direktupphandling, upphandling eller avrop	Leasing Ja/Nej	När behöver avtalet börja gälla	Drift eller investering
Externa utbildningsanordnare	Tjänst	Upphandling	Nej	Q1 2021	drift
Ev utbildningsinsatser inom projekt LIKES	Tjänst	Direktupphandling	Nej	Q1 2020	drift

§ 43

Ledamotsinitiativ

Daniel Assai (KD) har inlämnat ett ledamotsinitiativ angående ekonomi –och resursfrågor enligt bilaga B.

Överläggning

Under Viadidaktnämndens överläggning yttrar sig Gunilla Magnusson (S).

Förslag och yrkande

Ordförande Gunilla Magnusson (S) yrkar att ärendet överlämnas till förvaltningen för beredning.

Beslutsgång

Efter avslutad överläggning redogör ordföranden för propositionsordningen som hon avser att ställa vilken godkänns av Viadidaktnämnden. I enlighet med detta ställer hon sedan proposition på ordförandens förslag till beslut. Hon finner att Viadidaktnämnden beslutar enligt ordförandens förslag.

Beslutet skickas till:

Viadidakt

Katrineholm den 20 september 2019

Till: Viadidaktnämnden

Ämne: Begäran om information samt svar på frågor.

Hänvisning: Arbetsmarknad samt vuxen utbildningen.

Vi kristdemokrater sa nej till besparing samt åtgärdsplan som beslutades under nämndsammanträdet den 16 april 2019 av den styrande majoriteten (S och M) med stöd av vänsterpartiet.

Besparing samt åtgärdsplan på 7 350 tkr förklarades enligt följande:

- Sparkrav från Katrineholms kommun på 1 050 tkr
- Prognos på Vuxnas lärande med ett underskott på 2 800 tkr
- Minskade statsbidrag för Lärcentrum på 3,5 miljoner kronor

Jag har under flera möten med förvaltningen samt företrädare för den styrande majoriteten beskrivit min oro över brister inom verksamheten som i stor del beror på resursbrist.

Kommunen står inför stora utmaningar som är av direkt relevans för dess framtid och att i det läget valde den styrande majoriteten med stöd av vänsterpartiet att dra ner på personal och utbildningar i en redan underfinansierad verksamhet är inte försvarbart.

Den styrande majoriteten (S och M) med stöd av vänsterpartiet ansåg då att KDs oro var obefogad och trots besparingar kommer nämnden att uppnå uppsatta mål för verksamheten.

Nu efter bara fyra månader har förvaltningen i sin internrapport konstaterat att besparingar samt minskade intäkter kan påverka verksamhetens förutsättningar att uppnå målen.

I årtal har majoriteten fört en arbetsmarknadspolitik som har resulterat i bidragsberoende samt hög arbetslöshet i gemförelse med riksgenomsnittet.

Nämndens verksamheter är underbudgeterade.

Hittills har Kommunens arbetsmarknadsinsatser resulterat i att enbart ca 2 av 10 har fått ett osubventionerat arbete efter insatser. Detta har kostat/kostar kommunmedborgarna miljontals kronor.

Trots upprepade påpekanden har den styrande majoriteten och vänsterpartiet inte kommit med konkreta förslag för att uppnå ett acceptabelt resultat.

Situationen inom SFI har inte förbättras heller.

SFI har misslyckats med att uppnå ett rimligt resultat och detta har bidragit till att färre kan ta ett arbete eftersom de saknar språkkunskaper som arbetsmarknaden efterfrågar.

I början av året föreslog jag riktade insatser med bland annat full finansiering av SFI verksamheten i enlighet med förvaltningens önskemål. Detta avslogs direkt av den styrande majoriteten (S och M) med stöd av vänsterpartiet och vänsterpartiet.

Nu med facit i hand har vi större utmaningar och läget har förvärrats på grund av den styrande majoriteten (S och M) med stöd av vänsterpartiets politik i nämnden.

För att kunna föreslå konkreta åtgärder vill jag ha svar på följande frågor.

- 1- Vilka resurser behöver förvaltningen få för att resultatet på språkkunskaper hos SFI ska uppnå till 80%.
- 2- Vilka resurser behöver förvaltningen få för att 8 av 10 (istället för 2 av 10) skulle få ett osubventionerat arbete efter arbetsmarknadsinsatser.
- 3- Detaljerad redogörelse av minskade intäkter för 2019.
- 4- Underlag till förvaltningens prognos av antal deltagande på SFI inför 2020 och förklaring till avvikelse i prognosen för 2020 som presenterades på nämndsammanträde den 27 augusti 2019.

Daniel Assai (KD)

Yttrande över remiss Revidering av handlingsplan CEMR

Förvaltningens förslag till beslut

Viadidaktnämnden ställer sig bakom förvaltningens yttrande och överlämnar det som sitt eget till kommunledningsförvaltningen.

Sammanfattning av ärendet

I februari 2017 undertecknade Katrineholms kommun den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet, CEMR (Council of European Municipalities and Regions). En handlingsplan för arbetet togs fram för 2018-2019.

I arbetet med underlag för övergripande plan med budget 2020, fick nämnderna ett särskilt uppdrag att föreslå prioriterade CEMR-artiklar för kommande år. Därefter har samtliga nämnders förslag bearbetats och resulterat i att ett förslag till reviderad handlingsplan för jämställdhet enligt CEMR för åren 2020-2023 remitterats av kommunledningsförvaltningen. I denna får Viadidaktnämnden tillsammans med andra nämnder ansvar för att prioritera arbetet med fem CEMR-artiklar:

- Artikel 6 – bekämpa stereotyper
- Artikel 9 – jämställdhetsanalyser
- Artikel 18 – social integration
- Artikel 22 – könsrelaterat våld
- Artikel 27 – ekonomisk utveckling

Ärendets handlingar

Handlingsplan för jämställdhet enligt CEMR 2020-2023. Remissförslag från Kommunledningsförvaltningen 2019-11-13.

Förvaltningens bedömning

De fem artiklarna som föreslås vara prioriterade för Viadidaktnämnden i den reviderade handlingsplanen för 2020-2023, överensstämmer med nämndens tidigare förslag (VIAN/2019:22). I nämndens förslag ingick ytterligare tre artiklar som inte har tagits med i revideringen: artikel 7 – god förvaltning och samråd, artikel 13 – utbildning och livslångt lärande samt artikel 14 – hälsa. Bakgrunden till detta är att Katrineholms kommun redan arbetar med dokumenterad styrning av dessa artiklar. Exempelvis ställs det inom området utbildning och livslångt lärande tydliga krav på jämställdhetsintegration i kommunplanen, nämndens plan samt i skollagen. Förslaget till reviderad handlingsplan innebär en prioritering av artiklar som särskilt behöver uppmärksammas och prioriteras då de inte lika tydligt arbetas med och följs upp inom kommunens ordinarie styrmodell.

Viadidakt tillstyrker förslaget till reviderad handlingsplan.

Förvaltning

Enhet

Petra Kruse
Tf förvaltningschef

Beslutet skickas till:

Kommunledningsförvaltningen
Akt

Handlingsplan för jämförbarhet enligt CEMR

(Council of European Municipalities and Regions)

Övergripande inriktningsdokument

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av XXX 20xx-xx-xx § xx

Giltighet

Gäller från och med 20xx-xx-xx

Gäller till och med 20xx-xx-xx

Förvaltare¹

Inom XXX:s ansvarsområde

Kategori

(ange en av följande)

- Författningssamling
- Inriktningsdokument
- Anvisningsdokument

Uppföljning

Hur: Handlingsplanen ska ses över inom ett år efter att en ny kommunplan antagits

När:

---

¹ Förvaltarens ansvar innebär att:

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Innehåll

Beslutshistorik.....	2
Giltighet.....	2
Förvaltare.....	2
Kategori.....	2
Uppföljning.....	2
Inledning:.....	3
Jämställdhetspolitiska målen.....	4
Prioriterade artiklar 2020-2023	5
Artikel 6 – Bekämpa stereotyper.....	5
Artikel 9 – Jämställdhetsanalyser	5
Artikel 11 – Arbetsgivarrollen	5
Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster	6
Artikel 17 – Vård av anhöriga.....	6
Artikel 18 - Social integration.....	6
Artikel 22 – Könrelaterat våld	6
Artikel 25 – Stadsplanering och lokal planering.....	7
Artikel 27 – Ekonomisk utveckling.....	7

Inledning:

I februari 2017 undertecknade Katrineholms kommun den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet, CEMR. CEMR är en deklARATION som uppmanar Europas kommuner och regioner att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet mellan sina invånare. I och med undertecknandet togs en handlingsplan fram utifrån uppsatta mål och åtgärder har kommunen arbetat med denna samt följt upp densamma.

Deklarationen blir ett verktyg för det fortsatta arbetet med kommunens jämställdhetsintegrering. Katrineholms kommun har sedan 2010 en systematik för arbetet med jämställdhetsintegrering, vilket innebär att jämställdhetsperspektivet ska beaktas i allt, från planering och genomföranden, till uppföljning i samband med delårsrapporter samt årsredovisningar. Kommunens jämställdhetsarbete är integrerat med arbetet för att uppnå kommunens mål som redovisas i kommunplanen. Nationellt har regeringen tagit fram jämställdhetspolitiska mål och sex delmål som kommunen också arbetar efter. Dessa är en viktig utgångspunkt för att förstå vad Katrineholms kommun på sikt vill uppnå med sitt systematiska jämställdhetsintegreringsarbete.

Det är viktigt att understryka och påminna om att Katrineholms kommun redan arbetar med en stor del av innehållet i deklARATIONEN. Exempel på detta är arbetet inom områden som förvaltning, utbildning, hälsa, kultur samt säkerhet där det finns dokumenterad styrning och ett aktivt arbete. I denna handlingsplan lyfts de artiklar som särskilt behöver prioriteras utifrån Kommunens jämställdhetsarbete under kommande period.

Jämställdhetspolitiska målen²

Övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utifrån det övergripande målet arbetar man efter sex stycken delmål. Dessa är:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande.

2. Ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjlighet och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

3. Jämställd utbildning

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

4. Jämn fördelning av det obetalda hemarbetet

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

5. Jämställd hälsa

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

6. Mäns våld mot kvinnor

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

---

² <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/01/mer-om-jamstalldhetspolitikens-mal/>

Prioriterade artiklar 2020-2023

De inkomna underlagen har lett till följande prioriterade artiklar varav tre stycken kommer att gälla för samtliga nämnder. Övriga artiklar kommer ha en eller flera ansvariga nämnder utifrån verksamhet.

Artikel 6 – Bekämpa stereotyper

Mål: Jämställdhets- och HBTQ-arbetet ska genomsyra kommunens personalpolitik och sätta sin prägel på all kommunal verksamhet.

Åtaganden enligt CEMR: Att bekämpa och i möjligaste mån förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i föreställningen att något kön är överlägset eller underlägset eller i stereotypa kvinno- och mansroller.

Exempel på åtgärder: Granska det egna interna och externa kommunikationen ur ett jämställdhetsperspektiv så att det till fullo överensstämmer med detta åtagande och att positiva genusbilder och exempel främjas. Öka medvetenheten om nödvändigheten av att avskaffa stereotypa uppfattningar om kvinno- och mansroller i alla former av utbildning. Aktivt arbete mot diskriminering och kränkande behandling inom alla typer av utbildning.

Ansvariga: Samtliga nämnder

Artikel 9 – Jämställdhetsanalyser

Mål: Katrineholms kommun ska vara en föregångare när det gäller jämställdhetsintegrering av styrningen och verka för att jämställdhetsperspektivet alltid är närvarande i verksamhetsförändringar samt beredningsarbetet.

Åtaganden enligt CEMR: Jämställdhetsanalyser ska göras inom alla kommunens ansvarsområden.

Exempel på åtgärder: Ta fram gemensamma metoder och verktyg för att kunna genomföra jämställdhetsanalyser. Arbetet med att ta fram dessa metoder och verktyg genomförs i processledargruppen, som sedan fungerar som en stödfunktion vid genomförandet av jämställdhetsanalyserna.

Ansvariga: Samtliga nämnder

Artikel 11 – Arbetsgivarrollen

Mål: Jämställdhets- och HBTQ-arbetet ska genomsyra kommunens personalpolitik och verka för en jämställd lönepolitik.

Åtaganden utifrån CEMR: Medarbetarnas möjlighet att förena yrkesliv och privatliv och rätten till värdighet och säkerhet på arbetsplatsen. Göra en översyn av relevanta policys och rutiner som berör anställningsprocessen inom organisationen. Ha rutiner för översyn av löner.

Exempel på åtgärder: Heltid som norm, möjlighet att påverka arbetets förläggning, likabehandlingsarbetet och aktiva åtgärder, lönekartläggning, kompetensbaserad rekrytering

Ansvariga: Kommunstyrelsen

Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster

Mål: Social omsorg och sociala tjänster som utgår från individens behov och självbestämmande för ökad trygghet, god folkhälsa samt ökad egen försörjning. Se till att alla kommunens invånare har lika tillgång till social omsorg och sociala tjänster.

Åtaganden utifrån CEMR: Kommunen ska se till att de som arbetar med social omsorg och sociala tjänster är medvetna om hur könstillhörighet påverkar hälso- och sjukvården och tar hänsyn till alla människors olika erfarenheter av sådan vård, samt att vid planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av social omsorg och sociala tjänster tillämpas ett genusperspektiv.

Exempel på åtgärder: Analys gällande riskbedömning samt handlingsplaner i Senior Alert. Aktgranskning av myndighetsbeslut och statistikredovisning. Delta i Öppna jämförelser och Kommunens kvalitet i korthet. Systematisk uppföljning i ett genusperspektiv.

Ansvariga: Vård- och omsorgsnämnden, Socialnämnden

Artikel 17 – Vård av anhöriga

Mål: Tillämpa ett genusperspektiv rörande ansvaret för vård av andra anhöriga än barn bland annat genom att motverka den stereotypa uppfattningen att vård av anhöriga i första hand är ett ansvar för kvinnor.

Åtaganden utifrån CEMR: Katrineholms kommun ska motverka ojämställdhet som uppstår till följd av en ojämn fördelning av ansvaret att vårda andra anhöriga än barn genom att, alltefter omständigheterna, prioritera tillhandahållandet och främjandet av högkvalitativ anhörigomsorg till en rimlig kostnad, antingen direkt eller genom andra utförare. Att stödja och förbättra möjligheterna för dem som lider av social isolering till följd av sitt vård- och omsorgsarbete.

Exempel på åtgärder: Redovisning av anhörigstödet arbete på enheterna utifrån den länsövergripande anhörigstrategin. Redovisa anhörigstödet arbete utifrån ett genusperspektiv.

Ansvariga: Vård- och omsorgsnämnden

Artikel 18 - Social integration

Mål: Social omsorg som utgår från individens behov och självbestämmande för ökad trygghet, god folkhälsa samt ökad egenförsörjning. Främja integrationen av invandrare med beaktande av deras behov av särskilda insatser.

Åtaganden utifrån CEMR: Att vara medveten om att kvinnor i allmänhet löper större risk än män att drabbas av social utslagning. Att inom alla verksamheter och i samarbete med arbetsmarknadens parter vidta åtgärder inom ramen för en samordnad strategi för att skapa förutsättningar för att alla som drabbats, eller riskerar att drabbas, av social utslagning eller fattigdom får tillgång till arbete, bostad, utbildning samt social och medicinsk hjälp.

Exempel på åtgärder: Tillgång till stödinsatser för vuxenutbildningens elever med behov. Aktiv samverkan mellan förvaltningar och myndigheter för att främja allas möjlighet att ta del av utbildning och insatser. Kulturanpassat föräldraskapsstöd.

Ansvariga: Socialnämnden, Viadidaktnämnden

Artikel 22 – Könrelaterat våld

Mål: Det ska vara tryggt och säkert att leva och verka i Katrineholms kommun.

Åtaganden utifrån CEMR: Införa och stärka program och insatser mot könsrelaterat våld, inklusive att inrätta och stödja särskilda stödstrukturer för offren samt informera allmänheten om den hjälp som finns att få.

Exempel på åtgärder: Aktiv kommunövergripande samverkan kring exempelvis hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer. Ha information om stöd för utsatta synligt i verksamhetslokaler.

Ansvariga: Samtliga nämnder

Artikel 25 – Stadsplanering och lokal planering

Mål: Katrineholm ska vara tillgängligt för alla. God tillgänglighet ska vara vägledande i all fysisk planering.

Åtaganden utifrån CEMR: Kommunen utvecklar den fysiska planeringen, transportsystemet och ekonomin i kommunen för att förverkligandet av rätten till jämställdhet på lokal nivå i högre nivå ska uppnås.

Exempel på åtgärder: Utveckla mätning och uppföljning av genomförda infrastrukturåtgärder med fokus på upplevda effekter för kvinnor respektive män. Kompetensutveckla personal i samhällsbyggnadsförvaltningen inom jämställd stadsutveckling och tillse att all personal som arbetar med stadsplanering- och utveckling har kunskap om hur fysiska åtgärder påverkar mäns respektive kvinnors rörlighet och möjlighet att tillgodogöra sig det offentliga rummet

Ansvariga: Kommunstyrelsen

Artikel 27 – Ekonomisk utveckling

Mål: Ekonomisk självständighet och jämställdhet genom tillväxt, fler arbetstillfällen och ökad egen försörjning. Lika tillgång till yrkesutbildning och vidareutbildning för alla oavsett könsuttryck. Fler ska starta och driva företag.

Åtaganden utifrån CEMR: Motivera fler till utbildning och högre studier. Genom utbildning och arbete ges möjlighet till egen försörjning. Med anknytning till ekonomisk utveckling i samtliga verksamheter till fullo beakta behov, intressen och talanger samt möjligheterna att främja jämställdhet inom Katrineholms kommun.

Exempel på åtgärder: Genomförande av KLARA-projektet för utrikesfödda kvinnor. Aktiva insatser för att uppmuntra icke-traditionella praktik- och yrkesval vid vuxenutbildningen. Ha ett jämställdhetsperspektiv vid yrkesutbildningar.

Ansvariga: Viadidaktnämnden, Kommunstyrelsen, Bildningsnämnden

VIADIDAKT
Stab och Service

Datum
2019-12-11

Vår beteckning
VIAN/2019:31 - 000

Vår handläggare
Petra Kruse

Ert datum

Er beteckning

Viadidaktnämnden

Remiss - Risk- och sårbarhetsanalys i Katrineholms kommun

Förvaltningens förslag till beslut

Viadidaktnämnden ställer sig bakom rapporten Risk- och sårbarhetsanalys för Katrineholms kommun.

Sammanfattning av ärendet

Utifrån kommunplanen ska det vara tryggt och säkert att leva och verka i Katrineholms kommun. Kommunens arbete med krisberedskap, säkerhetskydd och civilförsvarsfrågor ska ges högre prioritet. Kommunen är en del i det civila försvaret och har i uppdrag att i händelse av höjd beredskap eller krig värna civilbefolkningen, bedriva samhällsviktig verksamhet samt vara försvarsmakten behjälplig.

Under ett år har kommunen arbetat med risk- och sårbarhetsanalysen. Som metod valdes FORSA modellen som är framtagen av totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Alla kommunala förvaltningar och bolag har medverkat i processen.

Denna rapport är en övergripande sammanställning av det underlag som framkommit i arbetet.

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om hot, risker och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet samt skapa underlag för egen planering.

Ärendets handlingar

- Risk- och sårbarhetsanalys 2019 för Katrineholms kommun

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig bakom rapporten Risk- och sårbarhetsanalys för Katrineholms kommun.

Petra Kruse
Tf Förvaltningschef

_____
Beslutet skickas till:

KLF

Akt

Risk- och sårbarhetsanalys 2019 för Katrineholms kommun

Titel: Risk- och sårbarhetsanalys 2019

Utgiven av: Katrineholms kommun

Diarienummer:

Kontaktperson: Alexander Jansson Beredskapssamordnare Katrineholms kommun

Uppdragsledare: Johan Harter Västra Sörmlands Räddningstjänst

E-post: Kommunen@katrineholm.se

Förord

Det ska vara tryggt och säkert att leva och verka i Katrineholms kommun.

Kommunens arbete med krisberedskap, säkerhetsskydd och civilförsvarsfrågor ska ges högre prioritet. Kommunen är en del i det civila försvaret och har i uppdrag att i händelse av höjd beredskap eller krig värna civilbefolkningen, bedriva samhällsviktig verksamhet samt vara försvarsmakten behjälplig. En god krisberedskap i kommunen, med en tydlig och övad krisorganisation och tillräcklig kapacitet när det gäller exempelvis reservkraft, bränsle, mat och vatten, är grunden även för civilförvarsarbetet. I allt arbete kring trygghet och säkerhet ska kommunen ha en nära dialog med räddningstjänsten, polisen och andra aktörer. Även föreningsliv och frivilligorganisationer ska involveras.

Kommunplan 2019-2022

Sammanfattning

Under ett år har kommunen arbetat med risk och sårbarhetsanalysen. Som metod valdes FORSA modellen som är framtagen av totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Alla kommunala förvaltningar och bolag har medverkat i processen. Varje aktör har fått fundera kring begrepp som *prioriterat åtagande, samhällsviktig verksamhet* och *beroendeförhållanden*.

Med stort engagemang i olika diskussioner har alla verksamheter tagit sig igenom processen och fått egna risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Denna rapport är en övergripande sammanställning av det underlag som framkommit. Det finns ingen sekretess i rapporten utan känsliga uppgifter hanteras inom respektive verksamhets RSA.

De scenarios som centralt valts ut att arbeta med är

- Långvarigt och mycket omfattande elavbrott
- Cyberangrepp
- Avbrott i vattenförsörjning
- Långvarig värmebölja
- Brand i kritisk eller känslig verksamhet

Tre verksamheter valde till ett eget scenario

- Våldsdåd/skolskjutning

I scenarioanalysen beskrivs respektive scenario, de övergripande konsekvenserna för kommunen med scenariot samt en värdering av riskerna.

Avslutningsvis finns förslag på åtgärder som dels kan öka förmågan i kommunens egna verksamheter och dels förmågan inom det geografiska området. Dessa åtgärder föreslås omsättas i ett separat åtgärdsprogram kopplat till kommunens styrdokument för krisberedskap.

Syfte och mål¹

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysarbetet är att öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om hot, risker och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet samt att skapa ett underlag för egen planering. Offentliga aktörers risk- och sårbarhetsanalyser bidrar till att ge en bild av de risker och sårbarheter som finns i samhället i stort. Resultatet av analyserna ger ett underlag för inriktningen av arbetet inom krisberedskapsområdet och bidrar genom detta till att minska samhällets sårbarhet och ökar förmågan att hantera olika typer av samhällsstörningar.

Målet med risk- och sårbarhetsanalysen är att få en samlad bild av de risker gällande extraordinära händelser som kan inträffa i kommunen och hur detta påverkar verksamheten. Kommunen ska identifiera och värdera risker, sårbarheter och kritiska beroenden inom sitt geografiska område. Genom risk- och sårbarhetsanalysen ska kommunen få förutsättningar att verka för att:

- Olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet
- De krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas
- Information till allmänheten under sådana förhållanden samordnas

Målet är också att generera åtgärdsförslag för att ge möjlighet till ökad robusthet och redundans i den egna verksamheten. Kommunens risk- och sårbarhetsanalys utgör även ett viktigt underlag för de analyser som genomförs på regional och nationell nivå.

Kommunen ska också med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser.

Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.²

Den sammanställda rapporten i form av risk- och sårbarhetsanalysen ska redovisas till länsstyrelsen i enlighet med Myndigheten för samhällsydd och beredskaps gällande föreskrifter.³

---

¹ MSB 2011. Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser. ISBN 978-91-7383-129-1. s 29–31

² MSB & SKL, Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022. MSB 2018–09779, SKL 18/03101

³ Ibid

Begrepp och termer

Extraordinär händelse

En extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av berörda aktörer.

Förmåga

Här avses krishanteringsförmåga och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar.

Geografiskt områdesansvar

Att det inom ett geografiskt område finns ett organ som ansvarar för inriktning, prioritering och samordning av tvärssektoriella åtgärder före, under och efter en kris. Detta ansvar finns på tre nivåer: lokal nivå (kommun), regional nivå (länsstyrelse) och nationell nivå (regeringen).

Hot

Omfattar en aktörs kapacitet och avsikt att genomföra skadliga handlingar. Ett hot kan även bestå av en händelse eller en företeelse som i sig framkallar fara mot något eller någon utan att det i sammanhanget förekommer aktörer med kapacitet och avsikt att orsaka skada ⁴.

Kris

En händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och hotar grundläggande värden och funktioner. Kris är ett tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och organisation. En kris är oväntad, utanför det vanliga och vardagliga. Att lösa krisen kräver samordnade åtgärder från flera aktörer.

Krisberedskap

Förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris förebygga, motstå och hantera kris-situationer.

Kontinuitetshantering

Kontinuitetsplanering handlar om "att systematiskt skapa en förmåga att fortsätta bedriva sin verksamhet på en tolerabel nivå oavsett vilken typ av störning som organisationen utsätts för och att hantera alla aspekter inom kontinuitet, från incident- till krishantering. För att lyckas med detta krävs allas engagemang och ett tydligt ledarskap samt att roller och ansvar är tydliga"⁵.

---

⁴ Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

⁵ Svensk standard, SS 22304:2014, s.4

Krishantering

Med krishantering avses den mer omedelbara och operativa hanteringen av en händelse eller störning som inträffat i samhället.

Kritiska beroenden

Beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till sådana funktionsnedsättningar som kan få till följd att en kris inträffar. Den drabbade verksamheten kännetecknas av att den saknar uthållighet, redundans och möjlighet att ersätta eller fungera utan den resurs som fallit bort.

Risk

En sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de (negativa) konsekvenser händelsen kan leda till.

Samhällsviktig verksamhet

En samhällsviktig verksamhet uppfyller minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad allvarlig kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Sårbarhet

De egenskaper eller förhållanden som gör ett samhälle, ett system, eller egendom mottagligt för de skadliga effekterna av en händelse.

Höjd beredskap

För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap innefattar två nivåer och innebär antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Det är regeringen som beslutar om skärpt eller högsta beredskap om Sverige är i krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige varit i krig eller krigsfara. Höjd beredskap kan avse en viss del av landet eller en viss verksamhet. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

Totalförsvaret

Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Vid höjd beredskap kan delar av, eller hela totalförsvaret mobiliseras. När högsta beredskap råder är totalförsvaret all den samhällsverksamhet som ska bedrivas. Totalförsvaret utgörs av två kompletterande komponenter i form av det militära försvaret och det civila försvaret⁶.

---

⁶ <https://www.msb.se/sv/insats--beredskap/Totalforsvar/> ; <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvar/civilt-forsvar/>

Civilt försvar

Det civila försvaret utgörs av den verksamhet som ansvariga civila aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Det civila försvaret är därmed ingen separat organisation utan utgörs av den verksamhet som bedrivs av, vid normalläge ansvariga aktörer, som utgörs av statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Den verksamhet som bedrivs inom ramen för det civila försvaret ska syfta till att vid höjd beredskap ha förmågan att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Styrel

Identifiering och prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

Klimatanpassning

Klimatanpassning definieras enligt Smit m.fl. (2001, s. 881) som förändringar i ekologiska, sociala eller ekonomiska system till följd av verkliga eller förväntade klimatförändringar. Klimatanpassning är till exempel förändringar i processer, metoder och strukturer, antingen i syfte att mildra negativa förväntade effekter eller i syfte att utnyttja nya möjligheter som uppstår till följd av klimatförändringarna.⁷

Klimatförändring

Med klimat menas en beskrivning av vädrets långsiktiga egenskaper mätt med statistiska mått. Klimatet kan därför bara "observeras" indirekt, genom insamling och analys av väderobservationer under en längre tid.⁸ Med klimatförändring menas den snabba förändring som nu sker på grund av människans påverkan.⁹

---

⁷ Vredin Johansson, M. och Forslund, J., 2009, Klimatanpassning i Sverige, Samhällsekonomiska värderingar av hälsoeffekter, Specialstudier nr 20, Konjunkturinstitutet s 16

⁸ <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat>

⁹ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/>

Innehållsförteckning

1.	Beskrivning av kommunen och dess geografiska område.....	11
1.1	Kommunens organisation.....	11
1.2	Hel- och delägda bolag	12
1.3	Förvaltningar	12
1.4	Förbundssamarbeten	12
2	Kommunens geografiska område.....	13
2.1	Befolkning och demografi.....	13
2.2	Infrastruktur	13
2.3	Näringsliv och sysselsättning	13
2.4	Kommunens krisberedskapsuppdrag	14
2.5	Överenskommelse om kommunernas krisberedskap	15
2.6	Regional strategi - RSI	15
2.7	Ytterligare centralt dokument/Strategi	16
2.8	Författningar som har beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen	16
3	Beskrivning av arbetsprocess och metod	17
3.1	Översikt av arbetsprocessen	18
3.2	Risikanalys	19
3.3	Deltagande interna, externa och privata aktörer i arbetet	20
3.4	Material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.....	20
3.5	Sekretess och spridning av materialet.....	20
4	Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.....	21
4.1	Samhällsviktig verksamhet inom Katrineholms kommun som organisation.....	22
4.2	Energiförsörjning	23
4.3	Kommunalteknisk försörjning	24
4.4	Finansiella tjänster	24
4.5	Handel och industri	25
4.6	Hälso- och sjukvård samt omsorg.....	25
4.7	Livsmedel.....	27
4.8	Information och kommunikation.....	27
4.9	Socialförsäkringar	29
4.10	Skydd och säkerhet.....	29
4.11	Offentlig förvaltning	30
4.12	Transporter.....	31
5	Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet	32

5.1	Kritiska beroenden i samhället	32
5.2	Omsorgsverksamhet på vårdboende	33
5.3	Omsorg om barn på förskola	34
5.4	Kommunal ledning och kriskommunikation	35
6	Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område.....	36
6.1	Identifierade hot och risker i kommunen	36
6.2	Risikanalys	37
6.3	Scenarier	38
7	Scenarioanalyser	39
7.1	Elbortfall på grund av snöstorm	39
7.2	Cyberangrepp	41
7.3	Avbrott i dricksvattenförsörjning	43
7.4	Brand i kritisk verksamhet	45
7.5	Långvarig värmebölja	46
7.6	Våldsdåd med flera döda och svårt skadade	48
8	Identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område	49
8.1	Identifierade sårbarheter och brister inom kommunens verksamhet	49
8.2	Identifierade sårbarheter och brister inom kommunens geografiska område	49
9	Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat	50
9.1	Behov av åtgärder för kommunens egen verksamhet	50
9.2	Behov av åtgärder för kommunens geografiska område	51
9.3	Övrigt (Pågående, Planerade, Genomförda)	51
10	Referenser	52

1. Beskrivning av kommunen och dess geografiska område

Katrineholms kommun svarar inom sitt geografiska område för uppgifter enligt kommunallagen (1991:900) och andra särskilda föreskrifter.

1.1 Kommunens organisation

Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet i kommunen och består av folkvalda politiker som väljs i allmänna val vart fjärde år. Kommunfullmäktige utser kommunstyrelsen och nämnderna. Under nämnderna finns förvaltningar med tjänstemän som utför det dagliga arbetet. Katrineholms kommun har nio facknämnder och en valnämnd samt åtta förvaltningar¹⁰.

¹⁰ <http://www.katrineholm.se/Om-kommunen/Organisation/>

1.2 Hel- och delägda bolag

Kommunen äger helt följande bolag:

- Katrineholms Fastighets AB (KFAB)
- Katrineholms Industrihus AB (KIAB)
- Katrineholms Vatten och Avfall AB

Kommunen är delägare i följande bolag:

- Länstrafiken i Södermanlands län
- Sörmland Vatten och Avfall AB (SVAAB)
- KFV Marknadsföring AB

1.3 Förvaltningar

- Bildningsförvaltningen (BIF)
- Kommunledningsförvaltningen (KLF)
- Kulturförvaltningen (KULF)
- Samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF)
- Service- och Teknikförvaltningen (STF)
- Socialförvaltningen (SOC)
- Viadidakt
- Vård- och Omsorgsförvaltningen (VOF)

1.4 Förbundssamarbeten

Västra Sörmlands Räddningstjänst är ett kommunalförbund med Katrineholms och Vingåkers kommuner som medlemmar.

2 Kommunens geografiska område

Katrineholm är en av nio kommuner i Södermanlands län. Katrineholm är centralort i kommunen och ligger cirka 100 kilometer väster om Stockholm. Förutom Katrineholm har kommunen sju kransorter: Bie, Björkvik, Forssjö, Sköldinge, Strångsjö, Valla och Julita/Äsköping.

2.1 Befolkning och demografi

Den 31 december 2018 hade Katrineholm 34 550 invånare med följande fördelning¹¹.

Andel av folkmängden (%)							
Kvinnor	Män	0–17 år	18–64 år	65– år	utrikes födda	med utländsk bakgrund	utländska medborgare
49,8	50,2	21,8	55,4	22,8	19,0	25,1	8,9

2.2 Infrastruktur

Katrineholms kommun har goda kommunikationer. Kommunen genomkorsas av riksvägarna 52, 55, 56 och 57 som möts i Katrineholm. Huvuddelen av genomfartstrafiken leds idag utanför staden på förbifarter öster och norr om centrum. Katrineholm är förgreningsstation mellan järnvägarna Västra och Södra stambanan. Ett vardagsdygn trafikeras stationen av cirka 30 godståg och 160 persontåg varav ungefär 90 stannar för av- och påstigande. Förbindelser finns mot Stockholm, Göteborg, Karlstad, Eskilstuna och Norrköping.

Katrineholms kommun har fjärrvärme i tätorterna. Gimmersta Energi AB producerar och distribuerar fjärrvärme i lokala nät i Bie, Björkvik, Forssjö, Julita, Sköldinge, Strångsjö och Valla. Katrineholms centralort har ett väl utbyggt fjärrvärmenät som distribuerar fjärrvärme till stora delar av fastighetsbeståndet i Katrineholms centralort. Värmeverket och nätet i centralorten ägs av Tekniska Verken i Linköping AB som genom dotterbolaget Tekniska Verken Katrineholm Nät AB också äger huvuddelen av det lokala elnätet i kommunen. Resten av det lokala nätet ägs av Vattenfall Eldistribution AB. Vatten och avloppsnät ägs av Katrineholms Vatten och Avfall AB, men drivs av Sörmland Vatten och Avfall AB som i sin tur ägs av Katrineholms, Vingåkers och Flens kommuner genom kommunala bolag.

2.3 Näringsliv och sysselsättning

Katrineholms kommun är kommunens största arbetsgivare med 3 347 anställda år 2018. Regionen är en annan stor offentlig arbetsgivare i kommunen. De största privata arbetsgivarna är Kronfågel i Valla (ca 650 anställda), SKF Mekan i Katrineholm (ca 430 anställda), Sörmlands Grafiska (ca 90 anställda) och Presto Brandsäkerhet (ca 400 anställda).

¹¹ http://www.scb.se/be0101/#c_li_26051 – Statistiska Centralbyrån: Befolkningsstatistik, Sveriges befolkning, kommunala jämförelsetal, 31 december 2014, nedladdad 2015-05-27.

2.4 Kommunens krisberedskapsuppdrag¹²

Kommunens ansvar och uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar regleras av lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Till lagen finns även en anslutande förordning (2006:637) som innehåller ytterligare bestämmelser om kommuners uppgifter vid extraordinära händelser och höjd beredskap. Bestämmelserna i lagen syftar till att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunen ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Fyra viktiga delar i Svensk krishantering är de 3 grundprinciperna samt geografiskt områdesansvar:

Ansvarsprincipen

Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation. Det betyder att det är den vanliga sjukvården som har hand om vården även vid en kris, att kommunerna sköter skola och äldreomsorg och så vidare.

Likhetsprincipen

Under en kris ska verksamheten fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden – så långt det är möjligt. Verksamheten ska också, om det är möjligt, skötas på samma plats som under normala förhållanden.

Närhetsprincipen

En kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga. Det är alltså i första hand den drabbade kommunen och det aktuella landstinget som leder och arbetar med insatsen. Först om de lokala resurserna inte räcker till blir det aktuellt med regionala och statliga insatser.

Geografiskt områdesansvar

Kommunerna är också skyldiga att se till så att olika aktörer i kommunen (exempelvis företag, frivilligorganisationer och myndigheter) samarbetar, både i planeringen av hur svåra olyckor och kriser ska kunna undvikas, men också under själva hanteringen av en kris. Det kallas för att kommunen har ett geografiskt områdesansvar. I uppdraget ligger också att ansvara för en samordnad information till allmänheten.

Kommunens uppgifter inom krisberedskap och civilt försvar specificeras ytterligare genom överenskommelserna om kommunernas krisberedskap och överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar. De båda överenskommelserna är tecknade av MSB och SKL.

---

¹² MSB 2011. Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser. ISBN 978-91-7383-129-1. s 29–30

2.5 Överenskommelse om kommunernas krisberedskap

Kommunernas uppdrag och specifika uppgifter inom krisberedskapen inriktas genom överenskommelser mellan MSB och SKL. Den nuvarande överenskommelsen tecknades under 2018 och gäller för perioden 2019 – 2022. Uppgifterna i överenskommelsen utgår från:

- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)
- Kommunallag (2017:725)

Överenskommelsen utgår från 5 kap. i LEH som anger att kommunen ska få ersättning för det förberedande arbetet som ska bedrivas enligt lagens 2 kap. LEH. Den statliga ersättningen berör vissa specifika uppgifter vilket klargörs i överenskommelsen.

Den statliga ersättningen ska utgöra ett komplement till kommunens egen finansiering av arbetet med krisberedskap.¹³

2.6 Regional strategi - RSI

I Södermanlands län har en strategi för arbetet inom Regional Samordning och Inriktning av krishantering och räddningstjänst (RSI) tagits fram i syfte att underlätta samverkan mellan olika aktörer inom länet före, under och efter en samhällsstörning. Det moderna samhällets komplexitet, och utformningen av det svenska krishanteringssystemet gör att olika aktörer inom både privat och offentlig sektor är beroende av varandra vilket ställer höga krav på förmågan att samverka.

Samordnings och inriktningsmål för 2020

År 2020 ska länets krisberedskapsaktörer kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet och krisleda i samverkan under två veckor vid svåra samhällsstörningar som elbortfall. Den regionala inriktningen och samordningsfunktionen kan snabbt skapa och analysera en samlad lägesbild och inrikta och samordna krishanteringen. Länets aktörer har en resursplanering utifrån riskbilden och kan både ge och ta emot stöd under en samhällsstörning. Länets medborgare får snabb, samordnad, målgruppsanpassad och korrekt information vid en kris. Länet har gemensamma tekniska lösningar för samverkan som även klarar sekretess.

Länet kan samordna och hantera områdesöverskridande händelser. Förmåga till att skydda medborgarna genom att kunna utrymma 5000 varav 200 sjuka och svaga. Länet ska ha förmåga att leda och hantera masskadeutfall. Länets aktörer har kunskap om sin roll och sitt ansvar under höjd beredskap.

Medborgarna har tagit sitt ansvar att klara sig utan samhällets hjälp i minst 72 timmar samt att samhället har en planering för att kunna hjälpa efter 72 timmar.

Målbild – Rådet för krishantering och skydd mot olyckor 2016–2020

Kommunen har tillsammans med samtliga övriga kommuner i länet, Regionen, Polisen, Försvarsmakten och Länsstyrelsen Södermanland undertecknat och förbundit sig till strategin. Inom ramen för strategin har kommunen tillsammans med övriga aktörer i länet enats om en gemensam målbild för år 2020.

¹³ För mer information kring överenskommelsen se: *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*, MSB 2018–09779 och SKL 18/03101

2.7 Ytterligare centralt dokument/Strategi

I Kommunplan 2019-2022 anges att det ska vara tryggt och säkert att bo, verka och vistas i Katrineholms kommun. I styrdokumentet behandlas området krisberedskap.

2.8 Författningar som har beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen

- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrift (MSBFS 2015:5) om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser

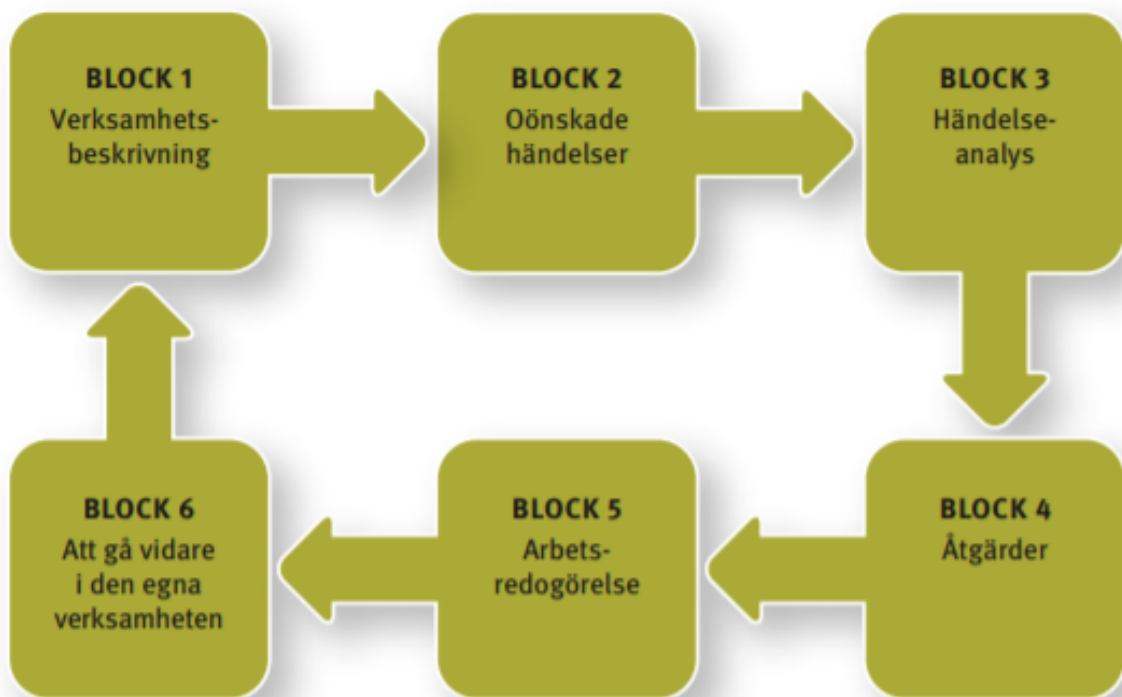
Övriga:

- Epizootilag (1999:657)
- Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor
- Förordning (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor
- Lag (2006:263) om transport av farligt gods
- Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL)
- Säkerhetsskyddslagen 2018:585

3 Beskrivning av arbetsprocess och metod

Risk- och sårbarhetsanalysen för Katrineholms kommun har genomförts i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹⁴. Länsstyrelsens rekommendationer med att likrikta RSA-arbetet länsövergripande har också följts i arbetet.

FORSA modellen:

¹⁴ MSBFS 2015:5

3.1 Översikt av arbetsprocessen

Arbetet har bedrivits i följande steg.

- Förberedelser
- Inledande kartläggning
- Analys
- Resultat och uppföljning

Under förberedelserna fastställdes inriktningen av arbetet. Säkerhetschefen utsågs tillsammans med beredskapssamordnaren till sammanhållande för arbetet.

En inledande kartläggning genomfördes under hösten/vinter 2018, då en enkät skickades ut till förvaltningarna, där sårbarheter och kritiska beroenden kartlades. Enkäten följdes upp med intervjuer med utsedda nyckelpersoner och verksamhetsansvariga. I detta arbete kartlades vilka händelser som skulle kunna inträffa inom olika verksamheter inom kommunens geografiska område. Resultatet låg till grund för inriktningen av det fortsatta analysarbetet.

Under analysarbetet analyserade säkerhetschefen och beredskapssamordnaren, tillsammans med projektledning från VSR samt nyckelpersoner från respektive verksamhet, händelserna som identifierades i den inledande kartläggningen. En bedömning gjordes också av vilken risk de medför. Därefter identifierades samhällsviktiga verksamheter i Katrineholms kommuns geografiska område och deras kritiska beroenden. Utifrån riskbilden valdes fem scenarier ut för djupare analys. I dessa scenarier bedömdes förmågan att motstå störningar i samhällsviktig verksamhet och kommunens förmåga att hantera kriser. Brister och sårbarheter identifierades och dessa ligger till grund för förslag till åtgärder. Analysarbetet genomfördes under 2018–2019.

Resultatet av analysarbetet har utmynnat i Risk- och sårbarhetsanalysen. Riskbilden och åtgärdsplanen kommer att följas upp fortlöpande och resultatet av uppföljningen ska sammanställas och rapporteras årligen till länsstyrelsen, i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter¹⁵.

---

¹⁵ 8§ MSBFS 2015:5

3.2 Riskanalys

Syftet med riskanalysen är att snabbt identifiera tänkbara risker, situationer och händelser som kan leda till allvarliga störningar och extraordinära händelser.

En svårighet i riskanalys på samhällsnivå är att uppskatta sannolikheten för olika extraordinära händelser. Det saknas ett tillförlitligt statistiskt underlag för att kunna ange kvantitativa mått på sannolikheten för olika händelser. Därför används i analysen subjektiva och kvalitativa uppskattningar.

I denna analys bedöms sannolikheten för en skadehändelse med hjälp av fem nivåer med utgångspunkt från den bedömda återkomsttiden för händelsen i Katrineholms kommuns geografiska område.

KVALITATIV SKALA FÖR SANNOLIKHET	KVANTITATIV SKALA FÖR SANNOLIKHET
5. Mycket hög	5. 1 gång per år eller oftare
4. Hög	4. 1 gång per 1 år – 1 gång per 10 år
3. Medelhög	3. 1 gång per 10 år – 1 gång per 50 år
2. Låg	2. 1 gång per 50 år – 1 gång per 100 år
1. Mycket låg	1. 1 gång per 100 år – 1 gång per 1000 år

SKALA FÖR KONSEKVENNS
1 Mycket begränsade Små direkta hälsoeffekter, mycket begränsade störningar i samhällets funktionalitet, övergående misstro mot enskild samhällsinstitution, mycket begränsade skador på egendom och miljö
2 Begränsade Måttliga direkta hälsoeffekter, begränsade störningar i samhällets funktionalitet, övergående misstro mot flera samhällsinstitutioner, begränsade skador på egendom och miljö
3 Allvarliga Betydande direkta eller måttliga indirekta hälsoeffekter, allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, bestående misstro mot flera samhällsinstitutioner eller förändrat beteende, allvarliga skador på egendom och miljö
4 Mycket allvarliga Mycket stora direkta eller betydande indirekta hälsoeffekter, mycket allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, bestående misstromot flera samhällsinstitutioner och förändrat beteende, mycket allvarliga skador på egendom och miljö
5 Katastrofala Katastrofala direkta eller mycket stora indirekta hälsoeffekter, extrema störningar i samhällets funktionalitet, grundmurad misstro mot samhällsinstitutioner och allmän instabilitet, katastrofala skador på egendom och miljö

3.3 Deltagande interna, externa och privata aktörer i arbetet

Samtliga aktörer nedan har på ett eller annat sätt deltagit i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen, bland annat genom enkäter, workshops och diskussioner.

Förvaltningar:

- Bildningsförvaltningen (BIF)
- Kommunledningsförvaltningen (KLF)
- Kulturförvaltningen (KULF)
- Samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF)
- Service- och Teknikförvaltningen (STF)
- Socialförvaltningen (SOC)
- Viadidakt
- Vård- och Omsorgsförvaltningen (VOF)

Bolag/Förbund:

- VSR Västra Sörmlands Räddningstjänst
- SVAAB Sörmland Vatten- och Avlopp AB
- KFAB Katrineholm Fastighet AB

Extern aktör:

- TV Tekniska Verken

3.4 Material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen

- Risk- och sårbarhetsanalys 2015 Katrineholms kommun
- Länsstyrelsen Södermanlands regionala risk- och sårbarhetsanalys
- Erfarenheter och lärdomar som gjorts vid övningar
- Seminarier
- Workshops
- Enkäter
- Skarpa händelser
- Extremväderanalys över Flen och Katrineholm framtagen av SMHI

3.5 Sekretess och spridning av materialet

Dokumentet innehåller ingen information som omfattas av sekretess. Risk- och sårbarhetsanalysen ger en samlad bild av nuläget i Katrineholms kommun.

4 Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Avsnittet redovisar identifierad samhällsviktig verksamhet inom Katrineholms kommuns geografiska område¹⁶.

Samhällsviktig verksamhet ur ett krisberedskapsperspektiv är verksamhet som uppfyller det ena eller båda av följande villkor¹⁷:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad allvarlig kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Verksamheter som uppfyller det första villkoret kallas förebyggande medan verksamheter som uppfyller det andra villkoret kallas hanterande.

---

¹⁶ Redovisningen utgår från de samhällssektorer med viktiga samhällsfunktioner som anges i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd till 4 § MSBFS 2015:5.

¹⁷ 2 § MSBFS 2015:5 – Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser

4.1 Samhällsviktig verksamhet inom Katrineholms kommun som organisation

Nedan finns en redogörelse för huruvida kommunala förvaltningar och bolag klassas som samhällsviktiga verksamheter eller ej, utifrån MSFS 2015:5. Inom förvaltningen eller bolaget finns en eller flera verksamheter som gör att den klassas som samhällsviktig. Om en förvaltning eller ett bolag inte definieras som samhällsviktig ur denna aspekt, betyder det inte att den inte är värdefull ur andra aspekter. Det kan då röra sig om att det är möjligt att använda personalens kompetens till andra uppgifter, lokaler för andra ändamål etcetera. För dessa finns kolumnen längst till höger "Övrig resurs".

Förvaltning/bolag/förbund	Samhällsviktig funktion utifrån MSFS 2015:5		Funktioner Dessa redovisas inte på grund av sekretess enligt kapitel 18 kap. 13 § OSL	Övrig resurs
	JA	Nej		
Bildningsförvaltningen	X			Fritidshem
Samhällsbyggnadsförvaltningen		X		Miljöexpertis/miljöinspektör
Kommunledningsförvaltningen	X			
Kulturförvaltningen		X		Lokaler, personal och bibliotek
Service- och teknikförvaltningen	X			
Socialförvaltningen	X			
Viadidakt		X		Personal, språkkunskaper, kontakt med nyanlända, lokaler
Vård- och omsorgsförvaltningen	X			
Västra Sörmlands Räddningstjänst	X			
Katrineholms Fastighets AB	X			
Sörmland Vatten och avfall AB	X			

4.2 Energiförsörjning

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn energiförsörjning.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Elförsörjning: produktion, distribution, service och underhåll	Kraftvärmeverk.	Tekniska Verken
	Elnät med anläggningsobjekt samt resurser för övervakning, omkopplingar och reparationer.	Tekniska Verken Katrineholm Nät, Vattenfall Eldistribution
	Hantering av kommunens mobila reservkraftaggregat.	Tekniska Verken Katrineholm Nät
Fjärrvärmeförsörjning: produktion, distribution, service och underhåll	Kraftvärmeverk och fjärrvärmenät i Katrineholms centralort.	Tekniska Verken
	Fjärrvärmeverk och fjärrvärmenät i Bie, Björkvik, Forssjö, Julita, Sköldinge, Strångsjö och Valla.	Gimmersta Energi
Drivmedelsförsörjning: produktion, lagerhållning och distribution	Biogasfabrik.	Katrineholm Vatten AB
	Tankstation för fordonsgas.	Katrineholm Vatten AB
	Tankstationer för flytande drivmedel.	Ett flertal i Katrineholm samt en i vardera Valla, Björkvik och Julita
Bränsleförsörjning: produktion, lagerhållning och distribution	Flisfabrik i Julita.	Gimmersta Energi
	Pelletsfabrik i Forssjö.	Forssjö Pellets

4.3 Kommunalteknisk försörjning

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn kommunalteknisk försörjning.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Dricksvattenförsörjning: produktion, distribution, service och underhåll	Katrineholms vattenverk samt ledningsnät för dricksvatten med reservoarer, tryckstegringspunkter och brandposter.	Sörmland Vatten
	Vattenverk och ledningsnät i Bie, Julita och Björkvik.	Sörmland Vatten
Avloppshantering: mottagning och rening	Avloppsverket Rosenholm samt Julita reningsverk.	Sörmland Vatten
Avfallshantering: hämtning och mottagning av sopor, mottagning av riskavfall	Återvinningscentral Vika	Tekniska verken
	Återvinningsstationer	Förpacknings och tidningsinsamlingen
	Insamling av hushållsavfall, matavfall, latrin och grovsopor samt slam från enskilda anläggningar	Entreprenörer på uppdrag av Sörmland Vatten
Väghållning: röjning och akuta reparationer	Röjning av vägar	Kommunen, Trafikverket, entreprenörer
Snöröjning: snöröjning, halkbekämpning	Vinterväghållning vägar och gator	Kommunen, Trafikverket, entreprenörer

4.4 Finansiella tjänster

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn finansiella tjänster.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Betalningar: hantering av in- och utbetalningar,	Kommunens lönekontor	Kommunen
	Bankkontor	Flera olika banker
Kontantförsörjning: utlämning av kontanter	Uttagsautomater	Banker + Livsmedelsbutiker

4.5 Handel och industri

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn handel och industri.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Bygg- och entreprenadverksamhet	Reparationer av infrastruktur, kritiska transporter (reservkraft), väghållning inklusive snöröjning.	Ett femtontal privata företag med kontor i kommunen.

4.6 Hälsa- och sjukvård samt omsorg

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn hälso- och sjukvård samt omsorg.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Akutsjukhus: mottagning och behandling av akuta skadefall och sjukdomsfall	Kullbergiska sjukhuset Ambulansstation och ambulanser	Region Sörmland
	IVPA (i väntan på ambulans) CIP (civil insatsperson)	Västra Sörmlands räddningstjänst
Primärvård: mottagning och behandling av sjukdomsfall	Vårdcentraler	Region Sörmland, samt en privat aktör
Psykiatri: mottagning och behandling av psykiatriska sjukdomsfall	Kullbergiska sjukhuset	Region Sörmland
	Karsuddens sjukhus: rättspsykiatrisk vård	Region Sörmland
Smittskydd: myndighetsutövning och rådgivning	Insatser mot smittkällor i den fysiska miljön till exempel djur, livsmedel, vattentäcker, ventilationsanläggningar.	Kommunens bygg- och miljönämnd samt samhällsbyggnadsförvaltningen.
Läkemedelsförsörjning: distribution av läkemedel	Ett flertal apotek i Katrineholm	
Sjukvårdsmateriel: distribution av förbrukningsartiklar	Ett flertal apotek i Katrineholm	

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Omsorg om äldre och funktionsnedsatta: särskilda boenden, äldreboenden, hemtjänst.	Vårdboenden (6 st) i Katrineholm samt ett i vardera Julita, Sköldinge, Valla och Björkvik.	Kommunens vård- och omsorgsförvaltning, Katrineholms Fastighets AB
	Grupp- och servicebostäder enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt till personer med behov av särskilt stöd.	Kommunens vård- och omsorgsförvaltning
	Hemtjänst	Kommunens vård- och omsorgsförvaltning samt enskilda utförare.
	Tillagning och distribution av mat.	Kommunens Kost- och transportservice.
Omsorg om barn: förskola, fritidshem	Ett flertal förskolor i Katrineholm samt i Bie, Julita, Valla, Sköldinge, Forssjö, Strångsjö och Björkvik.	Kommunens bildningsförvaltning samt ett föräldrakooperativ.
	Fritidshem finns i anslutning till kommunala skolor i Katrineholm samt i Bie, Julita, Valla, Sköldinge, Forssjö, Strångsjö och Björkvik.	Kommunens bildningsförvaltning.
Hygien och sanitet: simhallar	Kullbergsska sjukhusets bassäng.	Region Sörmland
	Duveholmshallens simhall.	Kommunens sportcentrum, Katrineholms Fastighets AB
Social omsorg	Skyddsbedömningar	Kommunens socialförvaltning

4.7 Livsmedel

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn livsmedel.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Jordbruk: djurhållning produktion av spannmål och andra grödor	Storskalig fjäderfäuppfödning, svinproduktion samt mjölk- och nötköttproduktion	Det finns 13 verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Dessutom finns ett stort antal mindre djurhållande gårdar.
Livsmedelsproduktion: slakterier, mejerier, charkuterier, bagerier	Kronfågel slakteri i Valla.	Kronfågel
Livsmedelsdistribution: distribution och dagligvaruhandel	Livsmedelsaffärer	Ett flertal större livsmedelsaffärer
Livsmedelskontroll	Kontroll och uppföljning för att säkerställa livsmedelssäkerheten.	Bygg- och miljönämnden samt samhällsbyggnadsförvaltningen

4.8 Information och kommunikation

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn information och kommunikation.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Telefoni: nät drift, överföring av samtal och meddelanden	Nät och nät drift, mobilmaster, telestationer	Telia, Skanova, Tele2
	Kommunens telefonväxel	Kommunen med underliggande bolag
	Sörmland Vattens telefonväxel	Sörmland Vatten
	Nödsamtal	SOS Alarm
	Trygghetslarm	Tunstall, Caretec, Securitas, Offentlig säkerhet
Dataöverföring: nät drift, åtkomst till internettjänster	Nät och nät drift, mobilmaster, stadsfibernet	Utsikt (Tekniska verken), Telia, Skanova, Bredbandsbolaget

Nätbaserade informationskanaler	Kommunens webbplats	Kommunen med underliggande bolag
	Sörmland Vattens webbplats	Sörmland Vatten
	Krisinformation.se	MSB och andra myndigheter utanför kommunen
	Sociala medier	Facebook och Twitter
Kommunikationskanaler	Kommunens e-posttjänst	Kommunen med underliggande bolag
	Kommunens intranät (Communis), kontaktcenter	Kommunen
Raket: nät drift, överföring av samtal	Rakelmaster och -drift	MSB och driftentreprenör
	Samband för ledning och samverkan	Kommunen med underliggande bolag, Västra Sörmlands Räddningstjänst, Polismyndigheten, Landstinget Sörmland, Länsstyrelsen Södermanland, SOS Alarm, Tekniska Verken
Dagstidningar - produktion och distribution	Redaktion	Katrineholmskuriren (trycks i Eskilstuna)
	Distributionsnät	Prolog
Rundradio: produktion och distribution av lokalradio och närradio	Närradiostation Närradiosändare	Katrineholms närradioförening (trossamfund, politiska organisationer)
	Lokalradio för krisinformation, trafikinformation och information om driftstörningar i viktiga system	Sveriges Radio (redaktioner i Eskilstuna och Nyköping)
Post: distribution av brev och paket	Distribution av post	PostNord
	Ombud för inlämning och hämtning av försändelser: Katrineholm (4 st), Julita, Valla, Björkvik.	PostNord, Bring
	Ombud för inlämning av paket Katrineholm (3 st), Julita.	DHL
	Företagscenter i Katrineholm	PostNord

4.9 Socialförsäkringar

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn socialförsäkringar.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Utbetalningar inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt ekonomiskt bistånd: handläggning av utbetalningar och ansökningar	Kommunens socialförvaltning	Kommunen
	Försäkringskassans servicekontor	Försäkringskassan
Utbetalningar från det allmänna pensionssystemet - handläggning av utbetalningar	Pensionsmyndighetens servicekontor	Pensionsmyndigheten

4.10 Skydd och säkerhet

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn skydd och säkerhet.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Räddningstjänst: räddningsinsatser	Räddningsstationer i Katrineholm, Björkvik, Julita	Västra Sörmlands Räddningstjänst
Polis: övervakning av allmän ordning och säkerhet, spaning och brottsutredningar	Polisstation Katrineholm, polisinsatser	Polismyndigheten
Militär verksamhet	Bevakning och skydd av viktiga objekt, stöd till samhället	Försvarsmakten
Vaktbolag: bevakning	Bevakning och värde transporter	Securitas och Avarn

4.11 Offentlig förvaltning

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom offentlig förvaltning.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Regional ledning	Samverkan i Södermanlands län – DSAM	Kommunchef, tjänsteman i beredskap, Länsstyrelsen Södermanland
Lokal ledning	Kommunal krisledning	Kommunens krisledningsnämnd, krisledningsgrupp, förvaltningsledningar
	Kommunens krisstöd – (fd POSOM)	Ordförande ur kommunens socialförvaltning samt personal från bildningsförvaltning, service- och teknikförvaltning
	Tjänsteman i beredskap för kommunen	Västra Sörmlands Räddningstjänst
	Räddningschef i beredskap för ledning av räddningsinsatser	RTÖG
	Tjänsteman i beredskap för vatten och avlopp	Sörmland Vatten
Tillsyns- och tillståndsverksamhet	Miljötillsyn	Samhällsbyggnadsförvaltningen
	Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarliga och explosiva varor	Västra Sörmlands Räddningstjänst
Indikerings- och laboratorieverksamhet	Laboratorium på avloppsreningsverket.	Sörmland Vatten
Meteorologiska tjänster	Mätstationer	Floda
Begravnings-tjänster	Transport och förvaring av avlidna	Landstinget, begravningsbyråer
	Politivagn	Polismyndigheten upphandlar tjänsten av extern leverantör.
	Begravningsceremoni	Kyrkor och samfund, begravningsbyråer
	Krematorium, begravningsplats	Katrineholmsbygdens församlingar

4.12 Transporter

Följande samhällsviktiga verksamheter har identifierats inom sektorn transporter.

Viktig samhällsfunktion	Samhällsviktig verksamhet	Aktörer
Vägtransporter: persontransporter och distribution av varor och material	Väghållning inklusive snöröjning, åkerier, skolskjutsar, färdtjänst, beställningstrafik med buss och taxi, logistiktjänster, distributionstjänster	Trafikverket, M4, DHL, Schenker, Samskip van Dieren, Länstrafiken Sörmland, Nobina. Flertal privata buss- och taxiföretag och åkerier.
Järnvägstransporter: persontransporter och transport av varor och material	Järnvägsanläggningen och dess kraftförsörjning, drift och underhåll, trafikinformation, passagerarstation, terminalverksamhet, passagerartrafik, godstrafik	Trafikverket, Jernhusen, Katrineholms logistikcentrum. SJ, Veolia, Hector Rail, van Dieren.
Omlastning av varor till kommunens verksamheter	Omlastningscentralen	Kommunen

5 Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet

Risken analysen undersöker skadehändelser och värderar dessa var för sig. Detta synsätt innebär en förenkling, eftersom störningar i en funktion kan orsaka störningar i en annan. Samhällsviktiga funktioner och verksamheter är i många fall beroende av varandra.

Ett *kritiskt beroende* innebär att ett bortfall eller störning i en verksamhet kan leda till nedsatt funktion i andra verksamheter, som i sin tur kan leda till en allvarlig kris i samhället

Detta avsnitt redovisar dels kritiska beroenden som gäller samhället som helhet, dels kritiska beroenden för några områden där kommunen har ett särskilt ansvar.

5.1 Kritiska beroenden i samhället

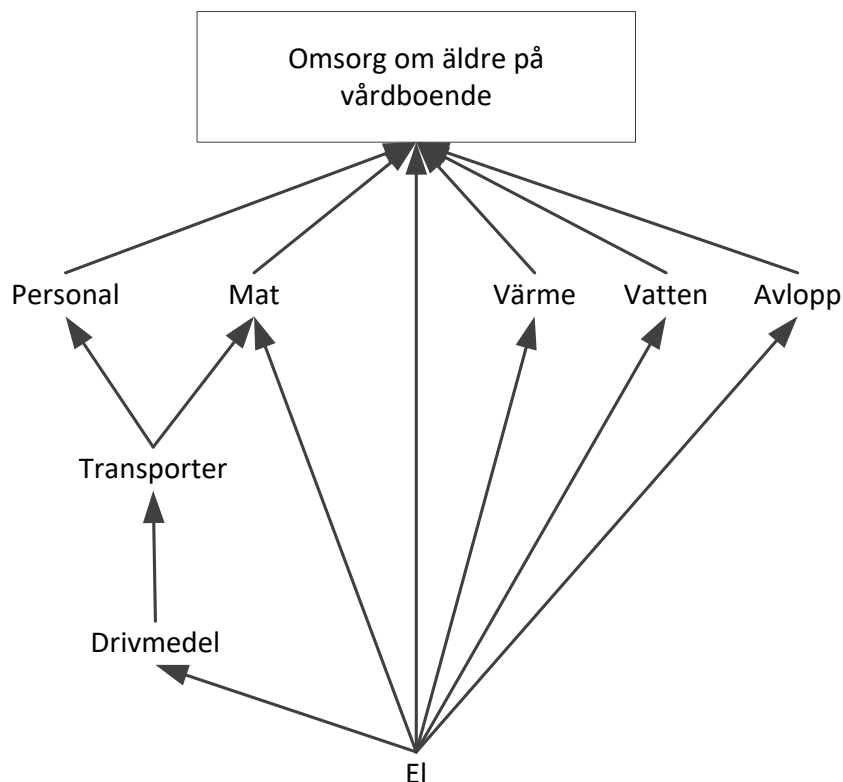
Samhället är som helhet beroende av el, vilket innebär att en långvarig och omfattande elstörning kommer att orsaka följdhändelser i andra samhällsviktiga verksamheter såsom försörjningen av vatten och fjärrvärme, rening av avlopp, elektroniska kommunikationer, trygghetslarm, transporter, betalningssystem och kontantförsörjning. Sannolikheten för ett omfattande och långvarigt elavbrott är mycket låg.

Störningar i elektroniska kommunikationer leder till mycket stora svårigheter i samhällsviktig verksamhet. De allra flesta verksamheterna är beroende av telefoni för sin interna funktion och för att medborgarna ska kunna få kontakt med dem. Allt fler system i samhället är också beroende av IT för sin funktion, till exempel logistik, betalningstjänster, kontanthantering samt trygghetslarm för både personal och vårdtagare. De elektroniska kommunikationerna är i sin tur beroende av en fungerande elförsörjning från användaren, via kommunikationsnätverken, till serverna som tillhandahåller tjänsterna.

Många verksamheter bedrivs idag med ett minimum av lagerhållning av förnödenheter och insatsvaror. I stället förlitar verksamheterna sig på återkommande leveranser baserade på regelbundna avstämningar och beställningar med stöd av informationssystem. Detta innebär att verksamhetens beroende av elektroniska kommunikationer och transporter ökar. En störning i transportsystemen kan snabbt fortplanta sig till andra delar i samhället och orsaka störningar i samhällsviktig verksamhet. Transporterna är i sin tur i hög grad kritiskt beroende av drivmedelsförsörjningen, som i sin tur har ett stort elberoende. En ny tid med nya förutsättningar leder till ökade krav på lagerhållning. Arbetet med "Civilförsvaret" gör att vissa/många verksamheter måste skapa eller öka sina lager.

5.2 Omsorgsverksamhet på vårdboende

Kommunen har ett särskilt ansvar för de sköraste människorna i samhället. Det är också de som har svårast att klara sig själva i en krissituation och vid en eventuell evakuering kanske försämras svårt eller i värsta fall avlider. Det är därför relevant att analysera omsorgsverksamhetens kritiska beroenden vid ett vårdboende.

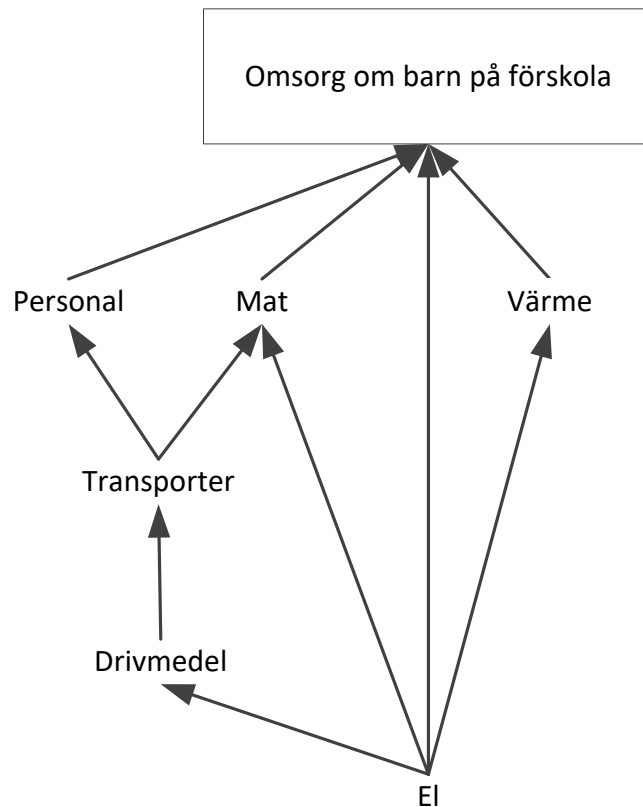

Figur 1: Kritiska beroenden i äldreomsorgen vid ett vårdboende.

Utan personal kan ingen verksamhet bedrivas på vårdboendet. Personalen är i sin tur beroende av transporter för att ta sig till arbetet. Många transporter är beroende av drivmedel från tankstationer, som är beroende av el för att driva pumparna. Omsorgen är även direkt beroende av el för belysning och för att driva medicinsk utrustning, lyftanordningar och hissar. De äldre är känsliga för låga inomhustemperaturer, vilket kan avsevärt försämra deras tillstånd, varför verksamheten är beroende av värmeförsörjningen. Den är i sin tur beroende av el för att driva pumpar i distributionsnät för fjärrvärme och för cirkulation i byggnader. Omsorgen är också beroende av fungerande vatten och avlopp, som i sin tur behöver el vid vatten- och avloppsverk och vid tryckstegringspunkter och pumpstationer. Maten som serveras inom äldreomsorgen kommer från kost- och transportservice som är beroende av el för matlagning och transporter för distributionen av maten och för leveranser av livsmedel.

5.3 Omsorg om barn på förskola

Omsorg om barn på förskola är en samhällsviktig verksamhet genom att den gör det möjligt för barnens föräldrar att gå till sina arbeten. Om verksamheten inte kan bedrivas måste föräldrar till små barn stanna hemma, vilket påverkar annan samhällsviktig verksamhet negativt. Därför är det relevant att studera barnomsorgens kritiska beroenden vid en förskola.

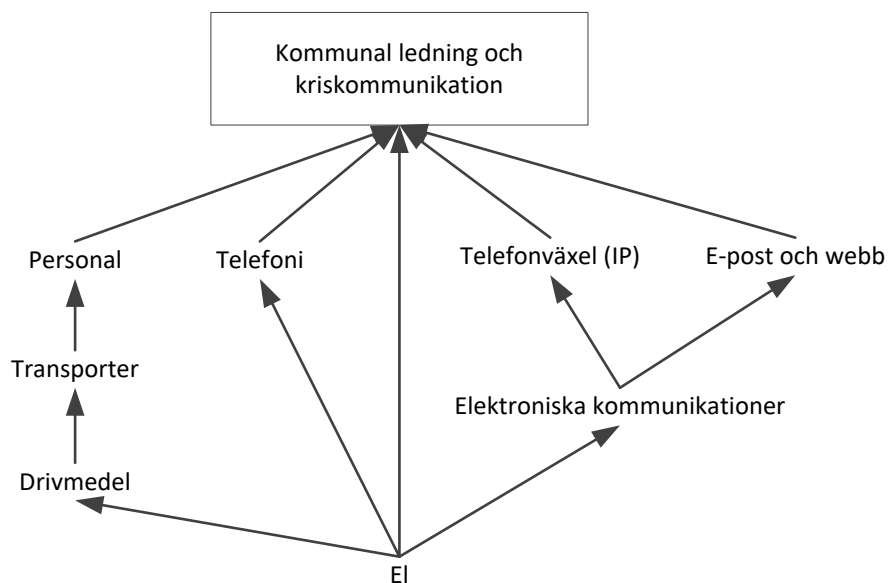
Figur 2: Kritiska beroenden i barnomsorgen vid en förskola.

Utan personal kan ingen verksamhet bedrivas på förskolan. Personalen är i sin tur beroende av transporter för att ta sig till arbetsplatsen. Många transporter är beroende av drivmedel från tankstationer, som är beroende av el för att driva pumparna. Maten som serveras inom barnomsorgen kommer från kost- och transportservice som är beroende av el för matlagning och transporter för distributionen av maten och för leveranser av livsmedel. Den kalla och mörka delen av året behöver förskolan värme och el. Vatten och avlopp är inte lika kritiskt som inom äldreomsorgen. Personalen kan bedriva verksamheten i anpassad form under dessa förhållanden. Däremot blir verksamheten mera arbetskrävande vilket kan kräva förstärkt bemanning.

5.4 Kommunal ledning och kriskommunikation

Vid en kris måste kommunens ledning prioritera de mest angelägna verksamheterna. Detta kräver dels en god bild av läget inom kommunens verksamheter och inom kommunens geografiska område, dels förmåga att inrikta resurserna i samverkan med andra aktörer. Kommunen måste koncentrera sina insatser till de sköraste i samhället, vilket innebär att de allra flesta medborgarna måste ha en beredskap för att klara sig med egna resurser. För att vägleda dem har kommunen ett särskilt ansvar för kriskommunikation. Det är därför relevant att analysera kritiska beroenden inom kommunal ledning och kriskommunikation.

Figur 3: Kritiska beroenden i kommunal ledning och kriskommunikation.

Utan personal kan ingen ledning eller kriskommunikation bedrivas. Personalen är i sin tur beroende av transporter för att ta sig till arbetsplatsen. Många transporter är beroende av drivmedel från tankstationer, som är beroende av el för att driva pumparna. Verksamheten är direkt beroende av el för att kunna lösa sina uppgifter vid en kris till exempel för belysning eller för framställning av informationsmaterial. Telefon är den viktigaste kanalen som medborgarna har till kommunen med kommunens telefonväxel som en central funktion. Telefonväxeln är IP-baserad och således beroende av infrastruktur för elektroniska kommunikationer. Det samma gäller för andra viktiga informationskanaler som kommunens e-post och webb. Dessutom är larmfunktionen beroende av telefoni för att kunna larma och kalla in personal. Telefonsystem och elektroniska kommunikationer är beroende av elförsörjningen.

6 Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område

6.1 Identifierade hot och risker i kommunen

Nedan följer en bruttolista med risker som har identifierats i det inledande arbetet med Risk- och sårbarhetsanalysen.

Naturolyckor

1. Ras och skred
2. Storm
3. Snöstorm
4. Värmebölja
5. Skyfall
6. Jordskred
7. Isstorm
8. Höga flöden (översvämning)
9. Skogsbrand

Olyckor

10. Trafikolycka
11. Trafikolycka med skolbuss
12. Tankbilsolycka med farligt gods
13. Olycka som påverkar tågtrafiken
14. Ursparning med persontåg
15. Tågolycka med farligt gods
16. Utsläpp av ammoniak från konstfrusen isbana
17. Utsläpp av klor från simhallen
18. Brand i flerfamiljshus
19. Brand i publik lokal
20. Brand i lokal under stort idrottsevenemang
21. Brand på sjukhuset
22. Flygolycka

Smitta

23. Pandemi (influensa)
24. Zoonos på lantbruk
25. Råttinvasion
26. Kärnteknisk olycka
27. Deponering av medicinskt radioaktivt avfall av misstag.
28. Matförförgiftning av t.ex. elever på skola, personal inom samhällsviktig verksamhet

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

29. avbrott i elförsörjningen
30. Kapacitetsbrist i elförsörjningen innebär att Styrel aktiveras för att prioritera elleveranser till olika områden i kommunen.
31. Funktionsfel i vattenverket
32. Omfattande störning i avloppshanteringen
33. Funktionsfel i värmeverket
34. Omfattande avbrott i fasta och mobila telenäten i kommunen.
35. Cyberangrepp; stöld av information, manipulera information
36. Avbrott i kommunens nätverk
37. Avbrott på markbunden radio och television
38. Avbrott på elektroniska betalningssystem
39. Avbrott i transportererna av petroleumprodukter till tankstationer

Antagonistiska hot och social oro

40. Gråzonsproblematik ("fake news" även kallad desinformation)
41. Utpressning mot näringsidkare
42. Sammanstötningar mellan rivaliserande gäng
43. Seriepyromani
44. Skolskjutning
45. Politisk demonstration leder till upplopp
46. Rekrytering av ungdomar till kriminella nätverk
47. Skadegörelse
48. Spridning av nya droger
49. Flera unga som tar livet av sig

Övrigt

50. Ny invasiv djurart som sprider sig och förstör ekosystem

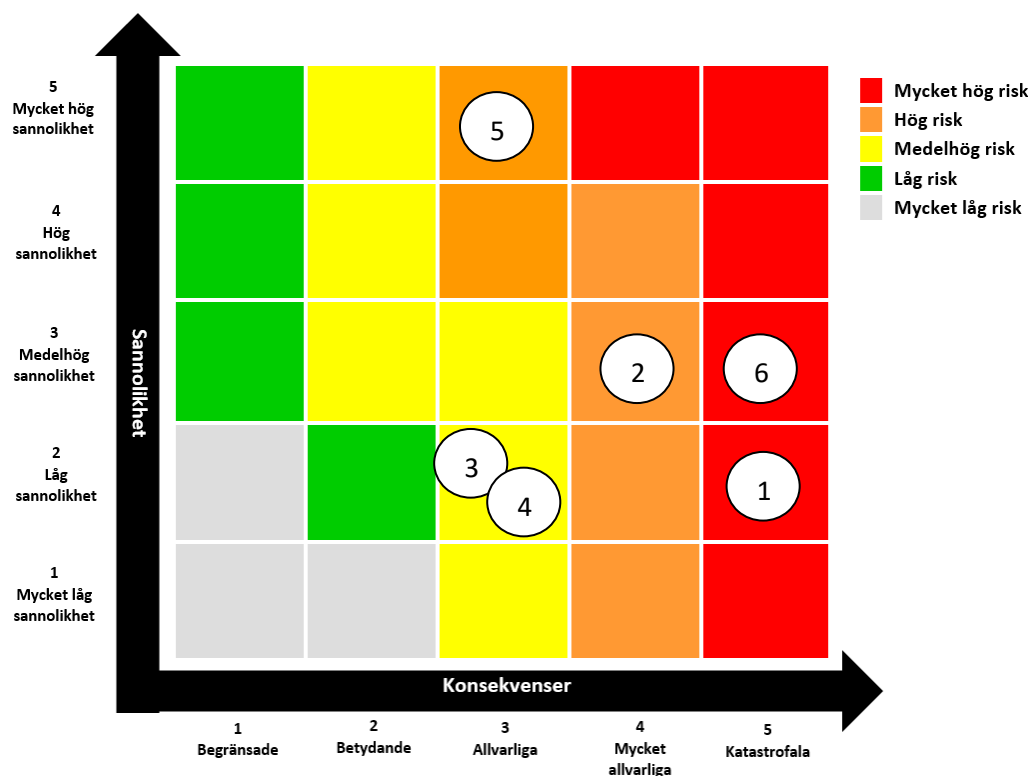
6.2 Riskanalys

Utifrån de risker som identifierats togs det fram fem olika scenarier för samtliga verksamheter att arbeta med. De hade även möjligheten att ta fram ett eget scenario. I vissa fall prioriterades detta istället för ett av de i förväg bestämda. Scenarierna valdes utifrån kommunens behov att bygga en grundläggande robust förmåga att hantera störningar.

6.3 Scenarier

1. Långvarigt elavbrott
2. Cyberangrepp
3. Avbrott i vattenförsörjningen för tätorten
4. Brand i känslig eller kritisk verksamhet
5. Långvarig värmebölja
6. Våldsdåd/skolskjutning

Alla verksamheter avslutade varje scenario med att göra en riskbedömning utifrån sannolikhet och konsekvens. Sannolikheten upplevdes dock i flera fall vara svår att bedöma. I de fall då händelser bedömdes som osannolika låg fokus mer på konsekvensen med analys på egna förmågan.

1. Långvarigt elavbrott   2. Cyberangrepp   3. Avbrott i vattenförsörjningen för tätorten   4. Brand i känslig eller kritisk verksamhet   5. Långvarig värmebölja   6. Våldsdåd/skolskjutning

7 Scenarioanalyser

7.1 Elbortfall på grund av snöstorm

Motivering till scenariot: *Vårt moderna samhälle är extremt beroende av att elen fungerar. Det krävs att kommunen kontinuerligt arbetar med frågor kring elbortfall för att förbereda sig på avbrott och att komma fram till vilka verksamheter man ska kunna bedriva med hjälp av bland annat reservkraft och planer.*

Scenario

”Den 3 januari drabbar en omfattande snöstorm Södermanlands län. Den leder till ett totalt elavbrott för kommunen under fem dagar med stora snömängder. Det är -5 grader. Vägar är svåra att komma fram på och kommunikationssystem skulle bara fungera under några få timmar efter att elen försvunnit. Det blir snabbt kallt inne i lokaler och många kommuninvånare klarar inte av att bo kvar hemma då man inte kan tillgodose behovet av mat och värme.”

Övergripande konsekvenser för kommunen

Ett totalt eller ett mycket omfattande elavbrott skulle vara en stor utmaning för kommunen. Flera verksamheter skulle få stänga igen och flera skulle få evakuera. För vissa får det små konsekvenser ur ett samhällsperspektiv, medan det blir större påverkan om ett äldreboende måste stänga och de äldre evakueras till annan plats. Det kan även bli konsekvenser om förskolor måste stänga. Det leder till att föräldrar inte kan lämna sina barn och att de själva inte kan åka till sina arbeten. Beroende på vad de arbetar med kan det leda till stora problem för samhällsviktiga funktioner såsom hemtjänsten, räddningstjänsten, polisen, sjukhuset, VA bolaget med flera.

Det skulle bli mycket svårt att kommunicera då mobiltelefonin endast skulle räcka några timmar varvid krisledning och samverkan försvåras avsevärt. Det finns en Rakelmobil¹⁸ inom varje förvaltning/bolag, men kunskapen att använda denna är låg. Batterikapaciteten på den är även begränsad och möjlighet att ladda den är oklar. Endast få verksamheter har tillgång till egen reservkraft som gör att de kan arbeta kvar. Andra skulle få förflytta sig till annan plats som i dagsläget inte är utpekade. Vård- och omsorg skulle behöva samlokalisera sina boende till färre äldreboenden. Dessa skulle väljas utifrån möjligheten att laga mat på plats och storlek på äldreboendet. Det finns inte dokumenterat i dagsläget hur detta ska fungera. Det skulle krävas en omfattande logistik med flera specialfordon, då vissa skulle behöva flyttas liggande.

Det finns många följd effekter som är svåra att förutse och en stor del i detta är mentalt hos personal. Det finns sällan kunskap kring hur det faktiskt är att försöka bedriva en verksamhet när strömmen inte fungerar och hur det skulle vara att göra det under flera dagar. På individnivå inom ett äldreboende kommer inte liftar att fungera, det är inte möjligt att

---

¹⁸ Rakel är ett digitalt radiokommunikationssystem som används av aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar.

komma inte in medicinskåp, hissar fungerar inte, mat kan inte tillagas och det blir kallt. Det kan vara svårt att komma in i dörrar som är kopplade till passersystem. Inom nästa nivå för verksamheten handlar det sedan om att veta hur länge kan man stanna i fastigheten och när måste man evakuera till annan plats eller ta emot boenden från andra platser.

Det skulle bli mycket svårt att få en samlad bild av läget och vilka behov som måste tillgodoses då det inte finns en utpekad lokal där kommunens samtliga förvaltningsledningar och central krisledning kan ses. Uppstartstiden för krisledning bedöms vara lång när det inte är möjligt att få tillgång till sina ordinarie lokaler och det inte är förberett någon annanstans.

Alla äldreboenden har inkopplingsmöjlighet för reservkraft, men endast en skola. År 2020 invigs ett nytt äldreboende som kommer att få stationär reservkraft, vilket kommer underlätta verksamheten. Kommunen är mycket sårbar för ett längre omfattande avbrott, då det inte finns tillräckligt med reservkraft och värmen försvinner. Det finns en trygghetspunkt som kan drivas med reservkraft för kommuninvånare som inte kan bo kvar hemma men då måste man få dit reservkraft och värmefläktar.

Service- och teknikförvaltningen har en stor roll kring att förse verksamheter med mat samt att underhålla vägar. Det finns uthållighet på traktorer för plogning omkring ett dygn, varefter fordonet måste tankas. Finns det inte tillgång till drivmedel är det inte möjligt att utföra vägunderhåll eller frakta mat till verksamheter. Blir det en drivmedelsbrist till följd kan det få stora konsekvenser. Sörmland Vatten bedöms ha god redundans med egen reservkraft att kunna driva ledningsnätet. Likväl här är finns ett beroende av att det finns drivmedel till att tanka reservkraft och fordon.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Det finns ingen erfarenhet av att hantera ett större elavbrott under en längre tid än ett dygn. Detta leder till att det är svårt att förutse följd effekter som blir av händelsen.

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning av alla verksamheters bedömningar av scenariot.*

Scenariot bedöms som **låg sannolikhet** med **katastrofala konsekvenser**.

7.2 Cyberangrepp

Motivering till scenariot: *Digitaliseringen har ökat kraftigt och idag är kommunen mycket beroende av sina IT system för att kunna utföra sitt uppdrag. Det hanteras stora mängder data med allt från helt öppen information till sekretess. Informationen måste kunna säkras för att verksamheten ska kunna lita på den och att den inte hamnar i fel händer.*

Scenario

”En aktör gör flera angrepp mot kommunens olika IT system. För flera verksamheter så märker man inte att någon tagit sig in i systemen förrän långt efteråt eller inte alls. En verksamhet har upptäckt att det ändrats inställningar i behörigheter för ett system samt att dokument har ändrats.

Det är samma programvara som använts mot samtliga förvaltningar som varit utsatta. Programmet har installerats automatiskt genom att man aktiverat det via en länk i e-post där man följt olika uppmaningar där avsändaren varit olika chefers e-post. Det har även varit flertalet USB minnen som varit förprogrammerade med programmet dolt i en fil som personal öppnat. Dessa USB minnen verkar ha varit direkt riktade mot kommunens specifika verksamheter då filerna döpts till namn som kan intressera personal: *sekretess SOC, löner 2020, sammanställning av medarbetarsamtal 2019, avsked av personal*. Det verkar som att USB minnena har hittats både inom- och utomhus i flera verksamheter vilket även tyder på att man kan ha haft obehöriga i sina lokaler. Programmet verkar ha haft flera funktioner:

- en del som kan aktivt via e-postprogrammet skickat filer som är öppna
- kunnat filma det som visas på skärmen
- e-post har kunnat hämtas direkt via inkorgen och samtliga mappar i e-postprogrammet

Programmet har via användarens e-post skickat informationen vidare till en e-postadress.

Det görs ingen övergripande utredning kring angreppet då ingen förvaltning anmäler till Service Desk, 0150-56900 alt. 6900@katrineholm.se.”

Övergripande konsekvenser för kommunen

Kommunen hanterar stora mängder information i sina nätverk. Är det en tillräckligt motiverad aktör med förmåga, är det möjligt att komma åt känslig information eller göra ändringar i system. Alla förvaltningar och bolag arbetar i IT system och de allra flesta kan ses som molntjänster, vilket gör att det är möjligt att ansluta via VPN¹⁹ från till exempel hemmet. Det kan få stora konsekvenser om information som är känslig hamnar i fel händer. Kritiska system som är viktiga för att kommunen ska kunna hantera information som medicinhantering eller uppgifter rörande individer med skyddad identitet måste kunna säkerställas. En annan risk som kan få stora konsekvenser är om information ändras, behörigheter ändras och om beslut fattas på felaktiga grunder med manipulerade uppgifter.

---

¹⁹ VPN = virtuellt privat nätverk, en VPN-tunnel är en krypterad anslutning mellan två punkter på ett öppet nätverk (vanligtvis internet)

Mycket handlar om kunskap hos medarbetarna att till exempel inte skicka känslig information med vanlig e-post, lösenordshantering och säkerhetskultur. Det lagras ofta känslig information i e-postprogrammet.

Medarbetare som kan komma åt känslig information kan även råka ut för *otillåten påverkan* i syfte att ändra ett beslut eller lämna ut information.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Kommunen är utsatt för återkommande IT angrepp av olika storlek. Vid ett tillfälle fick kommunen in ett virus som påverkade omkring tusen användare. Något större angrepp där en aktör fått tag på känslig information eller ändringar av något slag har gjorts, har inte skett eller upptäckts.

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning av alla verksamheters bedömningar av scenariot.*

Scenariot bedöms som **medelhög sannolikhet** med **mycket allvarliga konsekvenser**.

7.3 Avbrott i dricksvattenförsörjning

Motivering till scenariot: *Vatten är ett otroligt viktigt livsmedel som vi är beroende av för att kunna laga mat, för vätska och för att kunna sköta vår hygien.*

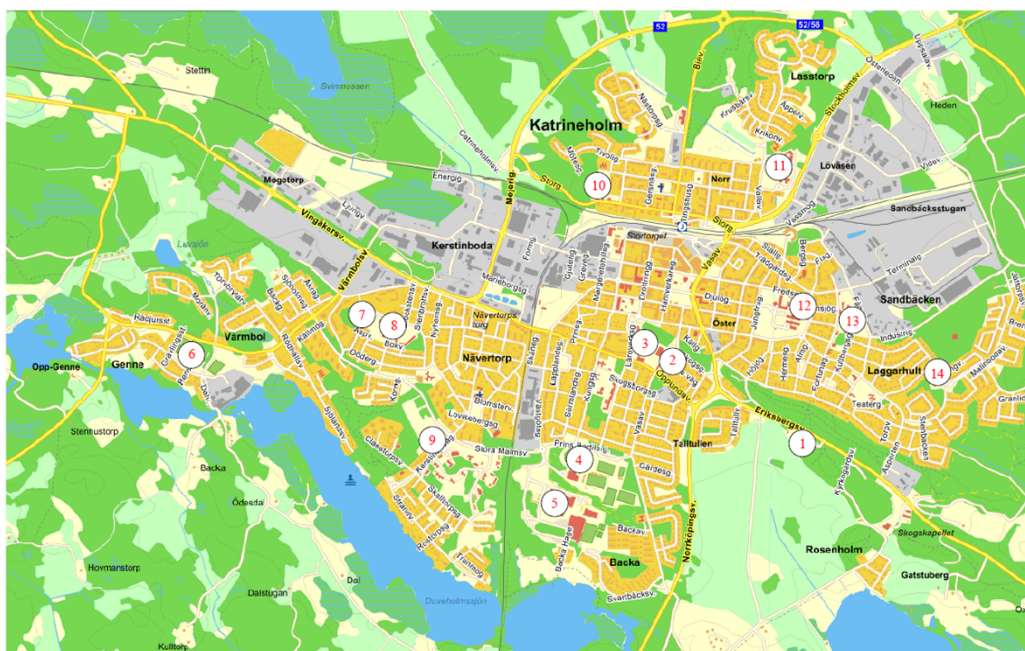
Scenario

”På grund av ett omfattande sabotage blir det ett totalt avbrott i ledningsnätet för vatten under flera dagar. Detta leder till att det inte kommer vatten i kranen, toaletten eller dusch. Även brandpostnät är utan vatten.”

Övergripande konsekvenser för kommunen

Sörmland Vatten och Avfall AB (i fortsättningen Sörmland Vatten) är ansvariga för leverans av dricksvatten. När vattnet försvinner aktiveras deras krisledning och Nödsvattenplan. Planen pekar ut vilka platser man ska placera vattentankar på.

Katrineholms tätort – xx tankar

Om fyllning av vattentornet upphör finns det vatten i cirka ett dygn innan det är tomt. Meddelande om att hushålla med vatten skulle gå ut och Sörmland Vattens erfarenhet av detta är att människor är sparsamma. Kommunen skulle även ta hjälp av VAKA²⁰, en nationell vattenkatastrofgrupp, som kan bistå med både kompetens och materiell. Om detta skulle hända skulle även Flens tätort bli utan vatten och det skulle ställa stora krav på uthållighet för Sörmland Vatten.

Samtliga verksamheter skulle påverkas av avbrottet. Få verksamheter verkar förstå vilka följd effekter ett avbrott i vattnet får. Att inte kunna nyttja toaletter och dusch skulle för

²⁰ <https://www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/krisberedskap-och-civiltforsvar/krisberedskap-for-dricksvatten/?AspxAutoDetectCookieSupport=1#VAKA,%20nationell%20vattenkatastrofgrupp>

många verksamheter bli problematiskt. Skulle det inte vara möjligt att få tillgång till toalettmoduler som till exempel "bajamaja" så kan inte verksamheten hållas igång. Skolan skulle högst troligt tvingas stänga medan andra skulle kunna hålla öppet, men inte kunna tillhandahålla WC. För vården skulle behovet av vatten vara fortsatt stort även om det är möjligt att tillgodose vissa behov med engångsartiklar.

Service- och teknikförvaltningen står för matlagning i kommunen och är beroende av vatten för detta. Förvaltningen måste på något sätt få in vatten till sina kök. Nödvattenplanen visar på vilka platser som det kommer finnas vatten på, men den beskriver inte *hur* vatten ska komma från denna plats och in i verksamheten. Här har kommunen en stor uppgift att precisera en logistikkedja, då många förlitar sig helt på att Sörmland Vatten och STF ordnar detta. Det är dunkar som vatten får hämtas i, men de ska fraktas av någon från vattentank in i till exempel ett äldreboende. Eventuellt kan det komma att krävas någon form av bevakning/service vid tankarna för att det ska fungera bra.

Hur svåra konsekvenser som denna händelse får hänger helt och hållet på vilken tillgång det finns på vatten från Sörmland Vatten och vilken förmåga det finns i kommunen att leverera detta in i verksamheterna. Det bedöms även bli en stor åtgång på dryck från affärer, dunkar att hämta vatten i och ett stort tryck på telefonväxeln till både kommunen och Sörmland Vatten. Flera stora privata aktörer skulle bli utan vatten, vilket kan leda till stora kostnader för dem.

Kommunikation kommer vara en stor del i hantering av detta. Det kommer vara viktigt med samstämmig information.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Ett omfattande avbrott i vattenförsörjning har kommunen inte varit med om. Sörmland Vatten har erfarenheter från Vingåkers kommun där flertalet större läckor under en längre tid har förekommit.

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning av alla verksamheters bedömningar av scenariot.*

Scenariot bedöms **som låg sannolikhet** med **allvarliga konsekvenser**.

7.4 Brand i kritisk verksamhet

Motivering av scenario: *En brand kan leda till dödsfall, personskador, skador på fastigheter eller förlust av en hel verksamhet. Även om en brand inte blir så stor så kan röken sprida sig och göra byggnaden obrukbar under en tid.*

Scenario

”I detta scenario fick varje verksamhet välja var en brand skulle vara känslig och potentiellt kunna orsaka personskador, skada/förlust av byggnad eller förlust av information eller viktig funktion.”

Konsekvenser för kommunen

Beroende på var branden startar och vilken tidpunkt på dygnet, kan en brand få stora konsekvenser för en eller flera verksamheter. En viktig faktor är tidig upptäckt av branden för att kunna åtgärda den när den är mindre. Skolor i landet är generellt sett mycket utsatta för anlagda bränder, vilket medför stora kostnader för samhället. Även i Katrineholm finns detta problem genom bränder på toaletter, i omklädningsrum eller utomhus intill fasaden. Det är flera saker som kan påskynda ett brandförlopp såsom var verksamheten ligger samt om branden är anlagd och startar snabbt. Det spelar även stor roll om det byggnadstekniska brandskyddet inte fungerar som tänkt genom att en branddörr är uppställd eller ett hål i väggen i en brandcellsgräns vid renoivering har gjorts.

Ett brandattentat mot till exempel kommunhuset Gröna kulle kan även upplevas som ett hot mot demokratiska värden och påverka tryggheten negativt i kommunen. Vissa verksamheter kan ha dubbla funktioner för kommunen som är viktiga ur krishanteringssynpunkt som en skola som kan fungera som trygghetspunkt. Även känslan av otrygghet som elever och personal på en skola kan uppleva till följd av en brand går inte att bortse ifrån.

Vid bränder med mycket giftig rök är det vindens riktning som avgör vilka konsekvenser det blir. Vid en brand kunde en skola och sjukhuset drabbats hårt av mycket giftig rök, men då låg vinden åt ett annat håll.

Om det byggnadstekniska brandskyddet med brandceller och brandlarm fungerar tillsammans med personal som kan agera, bedöms som osannolikt att en brand skulle totalförstöra ett äldreboende, skola eller annan kommunal verksamhet. Därför är det så viktigt att det förebyggande arbetet fortsätter.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Kommunen har inte haft någon större brand som krävt evakuering av exempelvis äldre från äldreboende. Däremot har bränder förekommit som påverkat extern samhällsviktig verksamhet, såsom tågtrafiken.

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning av alla verksamheters bedömningar av scenariot.*

Scenariot bedöms som **låg sannolikhet** med **allvarliga konsekvenser**.

7.5 Långvarig värmebölja

Motivering till scenariot: *Scenariot är kopplat till kommunens utmaningar med ett förändrat klimat.*

Scenario

”Under flera veckor på sommaren är det mycket varmt i kommunen med över 35 grader på dagarna flera gånger. SMHI går flera gånger ut med varningar om höga temperaturer. Skogbrandsrisken är mycket hög och runt om i landet är det flera skogsbränder. RTÖG²¹ har under två tillfällen tagit personal i anspråk från VSR”

Konsekvenser för kommunen

Det finns grupper i samhället som är extra sårbara för höga långvariga temperaturer, så kallade riskgrupper²²

- Äldre
- Kroniskt sjuka
- Personer med funktionsnedsättning
- Små barn och gravida
- Personer som tar vissa mediciner

För kommunens del finns dessa individer inom vård och omsorg och skolan. För vårdens del blir det mycket varmt på äldreboendena och de får svårt att kyla ner lokalerna, trots att kylanläggningar köpts in. Grund- och gymnasieskolan har sommarlov, men förskoleverksamhet bedrivs under hela sommaren. Det är varmt både inom- och utomhus för barnen och de behöver extra uppsikt för att inte bränna sig i solen eller blir uttorkade. Vissa tider på dagen är det inte möjligt att vistas ute alls.

För räddningstjänsten är skogsbrandsrisken mycket hög och vid sådana insatser går det åt mycket personal och insatserna kan bli långvariga. Det kan även leda till urspårningar på järnvägen till följd av solkurvor eller att tågen råkar anlägga gräsbränder utmed järnvägen vid inbromsningar.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Under sommaren 2018 upplevdes detta scenario på riktigt och verksamheter fick erfarenheter kring hur det är möjligt att arbeta inom till exempel vården. Det togs fram en rutin för höga temperaturer. En skola har under två dagar 2019 tvingats stänga då det var för varmt inomhus. De flesta verksamheter anger att det går att jobba, men att det är varmt och personal blir trött och slö. Det är viktigt att funktioner som exempelvis hanterar mediciner, kör mycket transporter eller ansvarar för barn kan fungera och här har både chefer och kollegor ett ansvar.

---

²¹ Räddningstjänsten Östra Götaland

²² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/krisberedskap/varmeboljor/>

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning av alla verksamheters bedömningar av scenariot.*

Scenariot bedöms som **mycket hög sannolikhet** med **allvarliga konsekvenser**.

7.6 Våldsdåd med flera döda och svårt skadade

Motivering till scenariot: *Detta var ett scenario som tre förvaltningar själva valde att arbeta med. Det finns en oro för våldsdåd i flera verksamheter och därför behöver man arbeta vidare med det.*

Scenario

”En okänd förövare tar sig in i en utbildningsverksamhet och börjar skjuta. Många hör skottlossningen men flera märker inte av den alls. Någon aktiverar brandlarmet vilket gör att flera möter förövaren som fortsätter att skjuta. Larm till SOS 112 kommer snabbt in från flera personer som finns på skolan. SOS 112 klassar händelsen som ett PDV larm; Pågående dödligt våld, och polis, räddningstjänst och ambulans larmas samtidigt. När polis anländer till platsen är det kaos med chockade personer utanför byggnaden och oklart om var gärningspersonen finns.”

Konsekvenser för kommunen

Med flera döda och många skadade skulle konsekvenserna vara katastrofala. Ovissheten i inledningsskedet kring vad som hänt skulle kunna leda till en handlingsförklaring. En skolskjutsning är en svår händelse att hantera för kommunen.

I det akuta skedet skulle polisen ansvara för händelsen och de har som mål att hitta gärningspersonen så fort som möjligt. Ambulansen har ansvar för medicinskt omhändertagande med första hjälpen där räddningstjänsten skulle bistå med resurser.

När det akuta skedet är över börjar det stora arbetet för kommunen. Det kommer att krävas omfattande organisering av krisstöd, krisledning och kriskommunikation. Trycket från anhöriga, kommuninvånare och media kommer vara enormt. Händelsen bedöms få stor spridning i sociala medier där filmer med känsligt innehåll kan komma att spridas och ryktesspridningen blir stor.

En svår utmaning för kommunen skulle vara att hantera den stora otryggheten som skulle sprida sig med frågor som *”kan det hända på fler skolor?”* *”Vågar föräldrar skicka sina barn till skolan?”*.

Praktisk erfarenhet av scenariot

Det finns ingen erfarenhet av att hantera ett liknande scenario.

Riskbedömning - *Bedömningen är en sammanvägning från de tre verksamheter som arbetade med scenariot.*

Scenariot bedöms som **medelhög sannolikhet** med **katastrofala konsekvenser**.

8 Identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område

8.1 Identifierade sårbarheter och brister inom kommunens verksamhet

- **Elförsörjning:** Den reservkraft som finns idag är inte tillräcklig för att kunna bedriva verksamhet på en acceptabel nivå. Det finns inget uttalat om vilka verksamheter som ska prioriteras. Endast en skola kan kopplas in på reservkraft.
- **Krisledning och krisledningsplatser:** finns en okunskap kring hur krisledning fungerar mellan förvaltning och central krisledning. Alla förvaltningar bör ha en utpekad och förberedd lokal för krisledning. Kommunens centrala krisledning har brandstationen som sekundär ledningsplats. Det är inte fastställt om detta ska gälla samtliga förvaltningar och bolag. Det är inte förberett på brandstationen att ta emot någon krisledning.
- **Drivmedel:** Om det blir en drivmedelsbrist är kommunen sårbar. Finns inga depåer.
- **Livsmedel:** kommunen är sårbar om det blir dröjsmål i leveranser av mat då man inte har lagerhållning
- **Krisledningsplaner:** Planer ser väldigt olika ut i verksamheterna och de bör bygga på samma grund för att enklare kunna arbeta förvaltningsövergripande
- **Materiella resurser:** man är inte förberedd på ett avbrott i vattenförsörjning inom kommunens verksamheter
- **IT:** Det finns stora risker ifall medarbetare råkar göra något i IT systemen som riskerar säkerheten: öppnar skadliga länkar, råkar installera program eller andra sätt som riskerar informationssäkerheten.

8.2 Identifierade sårbarheter och brister inom kommunens geografiska område

- **Samverkan:** De som bedriver samhällsviktig verksamhet inom det geografiska området har inte tillräcklig kunskap om varandras verksamhet. Det behövs en ökad samverkan mellan samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område. Kommunen (förvaltningar och bolag) tillsammans med Region Sörmland, polisen, försvarsmakten, Tekniska verken och närliggande kommuner behöver etablera en vardagssamverkan.
- **Raket:** Kommunikationssystemet finns inom flertalet verksamheter men används inte. Det finns inte gemensamma talgrupper mellan kommunernas krisledning, Sörmland Vatten och Tekniska verken.
- **Reservkraft:** Det finns inget avtal eller på annat sätt tillgång till mer reservkraft
- **Drivmedel:** Det finns inget avtal eller på annat sätt tillgång till drivmedel
- **Kunskap hos kommuninvånare:** få är förberedda på en längre kris

9 Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

De åtgärder som redovisas syftar antingen till att **lindra konsekvensen** eller att **minska sannolikheten**. Det förebyggande arbetet är av största vikt, men det måste alltid finnas beredskap att kunna hantera en snabbt uppkommen händelse.

9.1 Behov av åtgärder för kommunens egen verksamhet

De åtgärder som redovisas nedan är punkter som kan stärka kommunens förmåga att hantera kriser. Det bör tas fram ett åtgärdsprogram som beskriver vilken åtgärd som avses, beräknad kostnad, beslut om åtgärd, vem som är ansvarig för åtgärden och när detta ska vara klart. Då vissa åtgärder kan vara kostsamma är det svårt att besluta om detta i samband fastställande av kommunens RSA.

- **Kommunen bör fastställa en nivå för krisberedskap:** Detta kan med fördel ske politiskt och beskrivas i kommunens övergripande styrdokument för krisberedskap. Det innebär att kommunen får en inriktning som hjälper till att styra insatser som stärker kommunens förmåga att hantera en störning. Exempelvis: *Vid elavbrott ska kommunen kunna bedriva kritisk samhällsviktig verksamhet med egen reservkraft*. Då får man ta fram en plan som pekar ut vilka platser som ska kunna drivas med reservkraft och varför. Andra punkter som dokumentet *kan ange*:
  - Service- och teknikförvaltningen ska tillhandahålla mat för längre perioder
  - Det ska finnas övad och utbildad personal i alla förvaltningar och bolag, detta dokumenteras i en övnings- och utbildningsplan.
- **Reservkraft:** Kommunen behöver ta fram en långsiktig plan för reservkraft kopplat till nivå för krisberedskap.
- **Krisledningsplats:** Ge uppdrag till VSR att kunna ta emot kommunens krisledningsorganisation
- **Stabschefer:** utbilda stabschefer som kan agera inom flera förvaltningar vid behov.
- **Kontinuitets- och krisledningsplaner:** för vattenavbrott, IT-avbrott, elavbrott, telefoniavbrott. Evakueringsplaner för vård och omsorg som anger samlokaliseringsplatser. Krisplan för våldsdåd/skolskjutning/stort antal skadade. Planer bör beskriva t.ex. arbetssätt, samverkansparter, material och utrustning som behövs
- **Raket:** Uppdatera rutinen och säkerställ kontinuerlig användning.
- **Informationssäkerhet:** arbeta mot att införa ett ledningssystem för informationssäkerhet och utbilda personal kontinuerligt
- **Säkerhetsskydd:** fortsatt arbete med säkerhetsskydd är viktigt för att säkra känslig verksamhet och för att få bra förutsättningar inför fortsatt arbete med det civila försvaret.

- **Totalförsvaret:** För att vara en del av totalförsvaret kommer kommunen att behöva arbeta mer med det civila försvaret i form av bland annat krigsplacering av kommunanställda, system för delning av hemlig information och utbildning/övning.
- **Klimatanpassning:** Samhällsplanera för ett förändrat klimat.

9.2 Behov av åtgärder för kommunens geografiska område

- **Etablera trygghetspunkter:** Dessa ska kunna användas som samlingsplatser för kommunens invånare men kan även komma att användas ifall det måste ske ett stort mottagande av människor från andra kommuner eller Regioner.
- **Ökad samverkan:** Etablera en tätare kontakt med samhällsviktiga aktörer i kommunen som t.ex. Tekniska Verken och Region Sörmland. Samordna insatser tillsammans med Flens och Vingåkers kommuner som rör gemensamma intressen.
- **Utbildning och övning:** Genomför kontinuerligt samverkansövningar och utbildningar
- **Informera kommuninvånare om deras eget ansvar vid kris:** använd krisberedskapsveckan, informera/utbilda inom skolan, använd sociala medier för att förbereda människor inför en kris, använd tydliga och enkla budskap
- **Frivilligrörelserna:** utred kommunens behov av samverkan med frivilliga organisationer inom krisberedskap
- **Raket:** Ta fram talgrupper för samverkan med Sörmland Vatten och Tekniska verken
- **Klimatanpassning:** Samhällsplanera för ett förändrat klimat.

9.3 Övrigt (Pågående, Planerade, Genomförda)

- Ett mobilt reservkraftverk kommer inhandlas under 2019 och en plan för reservkraft diskuteras.
- Totalförsvarsövning kommer genomföras under november
- Tjänsteman i beredskap (TIB) tillhandahålls från den 1 april 2019 av Räddningstjänsten Östra Götaland (RTÖG) på uppdrag från Västra Sörmlands Räddningstjänst.
- Styrdokument för krisberedskap ska tas fram
- Åtgärdsprogram utifrån Risk- och sårbarhetsanalys 2019: Preciserande av åtgärder med kostnads kalkyl som kan fastställas med ansvarig funktion.
- Kontinuitetsplanering kommer att påbörjas under 2020.
- Revidering av kommunens krisledningsplaner

10 Referenser

FOI, 2011. FOI:s modell för risk- och sårbarhetsanalys (FORSA). ISBN: 978-91-7056-128-3

Länsstyrelsen Södermanland 2013. *Strategi för regional samordning och inriktning av krishantering och räddningstjänst i Södermanlands län*. Diarienummer: 4463–2013

MSB, 2011. *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser*. ISBN 978-91-7383-129-1

MSB, 2013. *Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet*. MSB597

MSB, 2014. *Vägledning för samhällsviktig verksamhet*. ISBN: 978-91-7383-392-9

MSB, 2015. *Föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser*. MSBFS 2015:5

Regeringen, 2015. Indelning och uppgifter i kommuner och landsting. Hämtad 2018-10-30, från <https://www.regeringen.se/artiklar/2015/05/indelning-och-uppgifter-i-kommuner-och-landsting/>

SKL, 2017. Kommunernas åtaganden. Hämtad 2018-10-30, från <https://skl.se/tjanster/kommunerlandsting/faktakommunerochlandsting/kommunernasataganden.3683.html>

Svensk standard, SS 223054:2015- Samhällssäkerhet- ledningssystem för kontinuitet- Vägledning till SS-EN ISO 22301

Sekretess i risk- och sårbarhetsanalyser

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/risk--och-sarbarhetsanalyser/sekretess-i-risk--och-sarbarhetsanalys/>

Risk- och sårbarhetsanalys 2015 Katrineholms kommun

VIADIDAKT
Stab och Service

Datum
2019-12-10

Vår beteckning
VIAN/2019:31 - 000

Vår handläggare
Petra Kruse

Ert datum

Er beteckning

Viadidaktnämnden

Remiss av handlingsplan mot nedskräpning

Förvaltningens förslag till beslut

Att Viadidaktnämnden ställer sig bakom förslaget av Handlingsplan mot nedskräpning. Synpunkt - att det är viktigt att få ut information på flera språk gällande nedskräpning.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har tagit fram ett förslag till Handlingsplan mot nedskräpning som en första åtgärd att minska nedskräpningen i kommunen, som ett steg i ett mer strategiskt sätt arbeta med frågan.

Ärendets handlingar

- Handlingsplan mot nedskräpning

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget av Handlingsplan mot nedskräpning. Synpunkt - att det är viktigt att få ut information på flera språk gällande nedskräpning.

Petra Kruse
Tf Förvaltningschef

Beslutet skickas till:
SBF
Akt

Handlingsplan mot nedskräpning

Ev underrubrik

(Om reglemente: Kommunfullmäktige 20XX-XX-XX § X)

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av XXX 20xx-xx-xx § xx

Senast ändrad av kommunfullmäktige

20XX-XX-XX

Giltighet

Gäller från och med 20xx-xx-xx

Gäller till och med 20xx-xx-xx

Förvaltarskap¹

Inom samhällsbyggnadsförvaltningens ansvarsområde

Kategori

- Anvisningsdokument

Uppföljning

Hur:

När:

---

¹ Förvaltarskapet innebär ansvar för att:

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Bakgrund

I Katrineholms kommuns avfallsplan 2018-2022 redovisas fem utvalda fokusområden, där nedskräpning är ett prioriterat fokusområde. Mål 10 i avfallsplanen lyder: "Nedskräpningen ska minska i kommunerna" och åtgärd 10:1 i avfallsplanen innebär att ta fram en handlingsplan mot nedskräpning.

Med nedskräpning menas att slänga eller lämna föremål av olika karaktär på marken till exempel fimpar, snabbmatsförpackningar, godispapper, tuggummi, påsar, engångsgrillar, glas och pantflaskor. Ett strategiskt arbete mot nedskräpning innebär positiva effekter för kommunen eftersom städinsatser medför betydande kostnader för kommunen och skattebetalarna varje år, pengar som skulle kunna användas till annat. Ett rent samhälle ger bättre förutsättningar för turism och lokalt näringsliv, ger en tryggare och trevligare miljö för kommuninvånarna och betyder att skador på människor och djur minskar.

Att öka tryggheten i kommunen är ett resultatmål i Katrineholms kommunplan för Attraktion och Livskvalitet - Tryggare offentliga miljöer. Nedskräpade miljöer bidrar till en upplevelse av otrygghet, att minska nedskräpningen är därmed ett led i att öka tryggheten i offentliga miljöer. Genom att implementera ett strategiskt arbetssätt kan nedskräpning minskas. Kunskap om mängd och sammansättning av skräp på olika platser underlättar bland annat planering av infrastrukturen med papperskorgar, städinsatser och andra lösningar på effektivt sätt.

Nulägesrapport

Nedskräpningen i Katrineholm är utbredd. En skräpmätning utförd i kommunen i maj 2019 visar att antal skräp per 10 m² är 5,2 skräp, vilket innebär att Katrineholm ligger på samma nivå som större tätorter i en undersökning utförd av Håll Sverige Rent (2019). Skräpet består främst av fimpar, totalt antal fimpar i det inventerade området i Katrineholms kommun är 1145 st. Övrigt skräp har ett antal på 771 st. i det inventerade området.

Service- och teknikförvaltningen har skräpplockarlag som kontinuerligt städar områden i kommunen. Exempelvis städas torget och närliggande gator 4 timmar/dag. I kommunen finns omkring 230 st. papperskorgar som sköts av kommunen, ca 90 av dessa är placerade i centrumkärnan och de är placerade med 20-30 meters mellanrum. Vissa av papperskorgarna töms dagligen, övriga töms med ett intervall på en till två gånger i veckan.

Katrineholms kommun är engagerad i kampanjen Vi håller rent som anordnas av Håll Sverige Rent. Kampanjen har ett enkelt koncept, det handlar om att plocka skräp och samtidigt engagera barn och unga, och vänder sig främst till skolor och förskolor.

Kommunen har sex insamlingskärl för pant placerade i centrumkärnan. Användningen av dessa är svårbedömd då en del av åtgärden är att de som vill får ta insamlade flaskor och burkar för att tillgodogöra sig panten. Personalen som tömmer papperskorgarna har därför svårt att uppskatta hur mycket dessa kärl används då de ofta är tomma när personalen är på plats.

Kommunen har placerat ut en askkopp centralt och privata aktörer har placerat ut ytterligare tre. Personalen bedömer att papperskorgar fyller en större funktion och anser att det inte finns behov av fler askkoppar, det är därmed inte aktuellt att placera ut fler. Detta går i linje med den nya tobakslagen där rökförbudet numera också omfattar en del utomhusmiljöer såsom uteserveringar, inhägnade sportanläggningar, perronger och busshållplatser samt utanför entréer till lokaler dit allmänheten har tillträde ekplatser. I Katrineholm råder rökfrihet också i parker och på badplatser. (Kommunstyrelsen 2019-03-27).

BigBelly är ett solcellsdrivet avfallskärl som med hjälp av sensorer kommunicerar sin aktuella status. Tömningar sker mer sällan och avfallshanteringen optimeras därmed med minskade arbetsinsatser och transporter (ewfec, u.å.). Två BigBellys finns utplacerade i kommunen, dessa töms mer sällan vilket underlättar för personalen. Dock blir BigBellyn tyngre att hantera

när den väl töms. Personalen påpekar att det ofta förekommer privata hushållssopor i de kommunala papperskorgarna.

I genomsnitt, sett över hela året, städas parker, torg, gator och badplatser och liknande 18 arbetstimmar varje arbetsdag från skräp och sopor som hamnat fel. Det innebär att den direkta kostnaden för kommunen för nedskräpningen är gott och väl en miljon kronor. Därtill kommer kostnader för maskinpark, omhändertagande av skräp och dumpat avfall och så vidare.

Mål

Målet med handlingsplanen är att nedskräpningen ska minska i kommunen.

Metod – Skräpmätning

För att kartlägga nedskräpningens omfattning i kommunen arrangerades en skräpmätning den 6 maj 2019. Skräpmätningen genomfördes på utvalda platser i kommunen, både offentliga miljöer samt miljöer i bostadsområden inkluderades. Skräp samlades ihop på avgränsade ytor och inventerades. Mätningen visade att det område som är mest drabbat av nedskräpning är Duveholmsgymnasiets entré där skräpet är i storleksordningen 16 skräp/10 m². Vid Järvenskolan är storleksordningen 4 skräp/10 m².

I de centrala delarna av Katrineholms kommun inventerades Strömplan samt torget på Köpmangatan. Dessa platser städas dagligen. Dagen före skräpmätningen hade ett evenemang ägt rum i centrala Katrineholm, städning hade därmed utförts kvällen innan mätningen. På Strömplan fanns skräp i storleksordningen 9,4 skräp/10 m² och på torget fanns skräp i storleksordningen 5,7 skräp/10 m².

I de bostadsområden som inkluderades i mätningen fanns skräp i storleksordningen i snitt 1,75 skräp/10 m². Nedskräpningen i de bostadsområden som inkluderades i mätningen är således inte lika utbredd som i de offentliga miljöerna. Antalet fimpar på nedskräpningsplatserna var flest vid Duveholmsgymnasiets entré, 268 st, samt på Torget, 228 st. I bostadsområdena hade Bjurstorpsgratan flest fimpar, 187 st. Resultatet av kommunens skräpmätning visar att skräpet i kommunen domineras av fimpar, i likhet med övriga orter i Sverige som utfört skräpmätningar (Håll Sverige Rent, 2019).

Resultat av workshop

Resultatet från skräpmätningen behandlades i en workshop den 28 maj 2019, arrangerad av Katrineholms kommun och Sörmland vatten och Avfall AB. Närvarande var förutom arrangörerna, representanter från kommunala bostadsbolaget KFAB, samt Hyreshuset Katrineholm, Tekniska verken, Tekniska förvaltningen i Vingåkers kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Service- och teknikförvaltningen, Bildningsförvaltningen och Kommunledningsförvaltningen. Under workshopen diskuterades vilka målgrupper som är i behov av åtgärder, vilka platser som är mest drabbade av nedskräpningen samt vilka åtgärder som anses vara mest effektiva på respektive plats.

Resultat – Platser, målgrupper, åtgärder

Förutom de redan identifierade och därmed inventerade platserna där nedskräpningen är utbredd, identifierades ytterligare platser och områden i kommunen under workshopen. Ett promenadstråk i anslutning till Järvenskolan anses vara ett drabbat område och hade kunnat inkluderas i mätningen. Parkeringar, områden kring snabbmatsrestauranger, återvinningsstationer, landsvägen till återvinningscentral Vika, miljöbodas vid flerfamiljshus, järnvägsstationen och stadsparken är platser som under workshopen identifierades som nedskräpade platser. Även nedskräpningen i skog och mark identifierades som ett problem, där invånare dumpar skräp och sopor i naturen.

Identifierade målgrupper är ungdomar, snabbmatskonsumenter, utrikes födda invånare, medelålders män i övre medelklass, rökare och snusare.

Resultat - Förslag på åtgärder

Flera förslag på åtgärder framkom under workshopen, exempelvis:

- Att säkerställa städade och tillgängliga återvinningsstationer.
- Mer kreativ utformning av papperskorgar och askkoppar. Tillämpa färg och form så kärnen blir färgglada och uppseendeväckande snarare än svarta och diskreta.
- Tillämpa nudging, vilket innebär att underlätta för individer att utföra en beteendeförändring. Nudging bedömdes vid workshopen som ett intressant komplement och förslag som att utforma tävlingar/omröstningar vid askkoppar samt att klistra fotspår som leder till papperskorgar etc. nämndes som förslag på åtgärder.
- Utforma informationskampanjer där kunskap från skräpmätningar förmedlas till kommuninvånarna, i syfte att påvisa att skattemedel bör användas till vård, skola och omsorg istället för städ.
- Utforma informationskampanjer där mängden skräp visualiseras och information om nedskräpningens effekter förmedlas.
- Tillämpa sortering i stadsmiljö. Funderingar kring om det går att införa behållare för plast och papp/kartong lades fram.
- Överfulla papperskorgar bör undvikas.
- Utvärdera befintliga papperskorgars placering.
- Förtydliga rökförbud på skolor, och andra allmänna platser i samband med ny tobakslag 1 juli 2019.
- Utveckla och marknadsföra kampanjen "Håll Katrineholm Rent".
- Göra uppehåll med renhållning en period för att synliggöra för allmänheten hur mycket skräp det blir, samt i samband med städaktiviteter på skolor i syfte att öka den synliga effekten för skolbarn och skolungdomar.
- Samverka med privata hyresfastigheter i olika städaktiviteter.

Handlingsplan

Följande åtgärder är utvalda från de förslag som framkom på workshopen. Urvalet har skett utifrån diskussioner mellan Samhällsbyggnadsförvaltningen och Service- och Teknikförvaltningen. Utförligare beskrivning finns nedan. Samtliga föreslagna åtgärder finns i bilaga 1.

	Åtgärd	Delprojekt	När	Huvud-ansvar	Deltagare	Budget
1	Samverkan med snabbmats-restauranger och kiosker	1.1 Skapa samverkans-grupp 1.2 Ta fram gemensam	2019-2021	SBF	Snabbmats-restauranger Kiosker Citysamverkan Katrineholm	Inom ram

		handlingsplan			STF SBF	
2	Samverkan med FTI gällande återvinningsstationer	2.1 Samverkansgrupp tar fram en gemensam åtgärdsplan	2019-2021	KFAB	SBF STF KFAB FTI TVAB	Inom ram
3	Nudging	3.1 BigBelly med ljudeffekt 3.2 Färgglada papperskorgar 3.3 Fotsteg i riktning mot papperskorgar	2019-2021	STF	STF Kommunikatörsgrupp BIF	80'
4	Kommunikationsinsats	4.1 Ungdomar 4.2 Rökare 4.3 Utrikes födda invånare 4.4 Allmänhet 4.5 Skräputställning	2019-2021	KLF	Kommunikatörsgrupp SBF BIF Viadidakt KFAB	50'
5	Håll Katrineholm Rent	5.1 Ta fram förslag på koncept 5.2 Utveckla befintlig skolaktivitet	2019-2020	SBF	Kommunikatörsgrupp BIF STF SBF	50'
6	Ökad tillgänglighet på återvinningscentral Vika		2020	SVAAB	SVAAB TVAB	Inom ram

Uppföljning och återrapportering av åtgärder

Uppföljningen av åtgärder kommer ske genom mätning av avfallsmängder från nedskräpning samt statistik över antalet befogade klagomålsärenden kopplat till nedskräpning. Uppföljning av nollmätning sker under avfallsplanperioden. Återrapportering sker i samband med uppföljning och återrapportering av avfallsplanen.

Beskrivning av åtgärdsförslag

Åtgärd 1: Samverkan med snabbmatsrestauranger. Förpackningar från snabbmatsrestauranger förekommer ofta bland skräpet därför är det av vikt att aktörerna involveras i åtgärderna.

1.1 Skapa samverkansgrupp med representanter från snabbmatsrestaurangerna, Citysamverkan Katrineholm, SBF och STF.

1.2 Samverkansgruppen tar fram en gemensam handlingsplan för hur skräpet från snabbmatsrestaurangerna kan minska i kommunen.

Åtgärd 2: Samverkan med FTI gällande återvinningsstationer (åvs). Det är av vikt att åvs är städade och tillgängliga så kommuninvånarna lätt kan lämna sitt skräp på stationerna.

2.1 Samverkansgruppen med representanter från SBF, STF, KFAB, FTI och TVAB tar fram en gemensam handlingsplan för att säkerställa att åvs är städade och tillgängliga.

Åtgärd 3: Nudging innebär att implementera åtgärder som gör det lättare för individer att genomgå beteendeförändringar. Nudge är ett engelskt ord som på svenska kan översättas till att knuffa på någon för att få dennes uppmärksamhet. Inom beteendekonomi innebär nudging att knuffa personer mot mer hållbara beslut. Med hållbara beslut menas beslut som är bra för personen själv och för samhället i stort. Nudging innebär att förstå hur människor agerar och vilka beteenden som påverkar våra val, likaså tar nudging hänsyn till att vi människor inte alltid är helt rationella och därför inte alltid tar de bästa besluten. Genom tillämpning av nudging kan ett icke önskvärt beteende hos individer förändras. STF, BIF och kommunikatörsgruppen har ansvar för implementering av åtgärderna.

3.1 BigBelly med ljudeffekt. I samband med att individer kastar skräp i en BigBelly hörs ett ljud, exempelvis ett vinande som om att papperskorgen är enormt djup. Vattenplask, som att papperskorgen är vattenfylld, etc.

3.2 Färgglada papperskorgar och askkoppar. Papperskorgar och askkoppar är idag målade i svart, för att vara så diskreta som möjligt. I linje med den nya tobakslagen anses det inte vara aktuellt att placera ut fler askkoppar. Åtgärder gällande nudging avses därmed inkludera papperskorgar. Åtgärden innebär att måla papperskorgarna i starka färger och därmed uppmuntra individer att mer frekvent slänga sitt skräp i papperskorgarna. Insamlingskärl för pant bör placeras ut i fler områden, i dagsläget finns de enbart i centrumkärnan. Kärlen utgör ingen arbetsbelastning för skräpplockarlagerna då de sällan behöver tömmas, men fyller en funktion för dem som vill bli av med burkar och flaskor och för dem som vill samla in pant.

3.3 Fotsteg i riktning mot papperskorgar och askkoppar. I syfte att stimulera individer att kasta skräp i papperskorgar klistras fotsteg fast på marken i riktning mot papperskorgen.

Åtgärd 4: Kommunikationsinsats. Kunskap och kommunikation är viktigt för att minska nedskräpning. Vissa grupper bedöms skräpa ner i större utsträckning och kommunikationsinsatser riktade mot dessa grupper är av vikt. BIF, Viadidakt, SBF, KFAB skapar tillsammans med kommunikatörsgruppen förslag på utformning av kommunikationsstrategi för respektive grupp.

4.1 Ungdomar. BIF bör ta ett större ansvar och informera och sprida kunskap om nedskräpningens effekter till skolbarn och -ungdomar.

4.2 Rökare. Informera om den nya tobakslagen som trädde i kraft 1/7 2019, samt hur fimpar påverkar miljön på lång sikt. Ta fram förslag på övriga åtgärder.

4.3 Nyanlända. Viadidakt och bostadsbolag bör ta ett större ansvar och informera om nedskräpningens effekter. Tydligt förmedla kunskap om hur sortering går till, vilka fraktioner som ska sorteras var. Främst vara tydlig med varför sortering är viktigt, för att motivera individer att hantera skräp korrekt.

4.4 Allmänhet. Anordna aktiviteter som skräpplockning. Lyfta fram kampanjen "Håll Katrineholm rent"(se åtgärd 5). Förmedla kunskap om hur sortering går till, vilka fraktioner som ska sorteras var. Tydligt förmedla varför sortering är viktigt för att motivera individer att hantera skräp korrekt. SBF ansvariga i samarbete med kommunikatörsgruppen.

4.5 Skräputställning. Skapa en utställning där t.ex. antal fimpar visas i en monter, för att visualisera resultatet från skräpmätningen och informera om effekter i natur. Utställningen ska vara mobil och kunna ställas ut på olika platser och vid olika evenemang, exempelvis Naturutställningen i Tornstugan, på biblioteket, Gatufesten i samarbete med Lyckliga gatorna och KULF samt vid andra tillfälliga evenemang riktade till allmänheten.

Åtgärd 5: Håll Katrineholm Rent. Utforma en kampanj som kan stämma överens med visionen om Läge för liv och lust.

5.1 Kommunikatörsgruppen tar fram förslag på koncept som kan appliceras i förskolor, på skolor, hos allmänhet.

5.2 Utveckla befintlig skolaktivitet där elever plockar skräp på skolgårdarna. Kommunikation och samordning med STF för att undvika att STF städar områden där aktiviteter ska ske, detta för att insatser ska bli tydligare. BIF ansvariga för att anordna och utveckla aktiviteter i skolor och förskolor. SBF ansvariga för att anordna och utveckla aktiviteter med allmänheten i samarbete med kommunikatörsgruppen.

Åtgärd 6: Ökad tillgänglighet på återvinningscentral Vika. Samverkan mellan SVAAB och TVAB för att öka tillgängligheten i form av ökat öppethållande alternativt förändrade öppettider för att möta medborgarnas önskemål om utökat öppethållande kvällar och helger.

Bilaga 1

Samtliga föreslagna åtgärder under workshop den 28 maj 2019.

Tillämpa nudging – göra det lätt att göra rätt.

Måla papperskorgar i starka färger, involvera BIF för att engagera skolungdomar?

Förtydliga rökförbud på skolor. Skyltar? Information till skolelever? Hur? BIF? STF?

Fortsätta med skräpplockardagar i skolorna men jobba för en ökad kommunikation från skolorna om datum för aktivitet, så att städning inte sker i samband med skräpplockardagar. SBF,STF,BIF

Införa sortering i stadsmiljö, en papperskorg med olika inkast för olika material, STF, involvera Bigbelly – info på kärlen?

Framför budskap om nedskräpningens effekter på BigBelly-kärlen.

Placera ut fler insamlingsrör för pantburkar. STF

Utvärdera infrastruktur/placering av befintliga papperskorgar och askkoppar, samt frekvens för tömning. STF?

Lyft fram *Håll Katrineholm Rent* till allmänheten. Visa att kommunen jobbar för att minska nedskräpning. Kommunikation? Var? Hur? SBF? Budskap om nedskräpning och åtgärder på infoskyltar vid infarterna. Foton från skräputställningen?

Visualisera mängden skräp och fimpar från skräpmätning i naturutställningen vid Tornstugan.

Återvinningsstationer – städ, tömning. Hur? Vem?

Återvinningscentral – utökat öppethållande? Vardagkvällar, söndagar? Längre öppettider på lördagar? SVAAB?

Informera om nedskräpningens effekter på SFI. Studiebesök på åvc? BIF/Viadidakt? Samordna med SVAAB, KFAB och privata bostadsbolag.

Följande förslag är viktiga men kanske bör ske samordnat på nationell nivå? Svårt att inkludera i en handlingsplan för Katrineholm?

Jobba i skolorna med beteendeförändring och värdegrund.

Införa mer miljökunskap och hälsokunskap i läroplanen för att öka kunskap.

Större krav på snabbmatskedjorna – utveckla nedbrytbara material.

Referenser

Ewfeco (u.å.) Bigbelly

<https://ewfeco.com/bigbelly/>

Håll Sverige Rent (2019) Skräpprapport 2019.

https://www.hsr.se/sites/default/files/skrapprapport_2019_digital_lagupplöst.pdf

Katrineholms kommun (2019) Ny tobakslag från 1 juli 2019.

<https://www.katrineholm.se/kommun--demokrati/press--kommunikation/alla-nyheter/nyheter/2019-05-08-ny-tobakslag-fran-1-juli-2019.html>

Delegationsbeslut tagna på nämndens vägnar under perioden 2019-09-17 – 2019-12-19

Vuxenutbildning

	<i>Antal</i>	<i>Anmärkning</i>
Antagning av elever		
Beslut om ta emot elev till grundläggande vuxenutbildning	156	
Beslut om mottagande och antagning av elev till gymnasial vuxenutbildning	440	
Beslut om mottagande och antagning av elev till särskild utbildning för vuxna	9	
Beslut om mottagande av elev till svenska för invandrare	288	
Sökande från/till annan kommun		
Mottagande av behörig sökande på gymnasial nivå från annan kommun, om hemkommunen åtagit att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning	4	
Mottagande av sökande till särskild utbildning för vuxna från annan kommun, om hemkommunen åtagit att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning	-	
Yttrande till annan huvudman om den sökande uppfyller villkoren att delta i grundläggande vuxenutbildning, i de fall en ansökan till vuxenutbildning på grundläggande nivå avser utbildning som anordnas av annan huvudman	-	
Yttrande till annan huvudman om kommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning, i de fall en ansökan till vuxenutbildning på gymnasial nivå avser utbildning som anordnas av annan huvudman	13	

Telefon: 0150-48 80 90

Besöksadress: Kullbergsga huset, Bievägen 1 B, Katrineholm

Postadress: Viadidakt, 641 80 KATRINEHOLM

E-post: info@viadidakt.se Webbplats: www.viadidakt.se

Viadidakt är en gemensam förvaltning för vuxenutbildning, integration och arbetsmarknad i Vingåker och Katrineholm.

Viadidakt®

	<i>Antal</i>	<i>Anmärkning</i>
Yttrande till annan huvudman om kommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning, i de fall en ansökan till särskild utbildning för vuxna avser utbildning som anordnas av annan huvudman	-	
Studiestartsstöd		
Beslut om sökande tillhör målgruppen för studiestartsstöd	x	Varav x avslag
Upphörande och återupptagande av studier		
Besluta om att utbildningen ska upphöra om elev saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg (grundläggande nivå, gymnasial nivå, sfi, särskild utbildning för vuxna)	12	
Beslut om att låta elev återuppta studier på grund av att särskilda skäl föreligger. Gäller de fall där beslut tidigare fattats att utbildningen ska upphöra för elev som saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg. (grundläggande nivå, gymnasial nivå, sfi, särskild utbildning för vuxna)	x	

Meddelanden Viadidaktnämnden 2020-01-09

Förslag till beslut

Viadidaktnämnden lägger meddelandena till handlingarna.

Kommunfullmäktige

KF §134 Sammanträdesdagar för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige 2020

Måltidspolitiskt program 2020-2023, KF 2019-10-21, § 153

KF §153 Måltidspolitiska programmet 2020-2023

Bilaga E - Reservation till KF § 153 - Måltidspolitiskt program 2020-2023

KF §154 Idrottspolitiska programmet 2020-2023

Idrottspolitiskt program 2020-2023, KF2019-10-21, § 154

Remiss av handlingsplan mot nedskräpning

Handlingsplan mot nedskräpning

KF §174 Övergripande plan med budget 2020-2022

Kommunstyrelsen

KS §172 Övergripande plan med budget 2020-2022

Bilaga B - Reservation till KS § 172 - reservation angående Övergripande plan med budget 2020-2022

Bilaga C - Reservation till KS § 172 - reservation angående Övergripande plan med budget 2020-2022

Bilaga D - Reservation till KS § 172 - reservation övergripande plan med budget 2020-2022

Bilaga E - Särskilt yttrande till KS § 172 - Övergripande plan med budget 2020-2022

Kommunledningsförvaltningen

Remiss- Revidering av Reglemente för intern kontroll

Förslag - Reglemente för intern kontroll

Antagen - Reglemente för intern kontroll

Remiss - Kommunikationspolicy

Kommunikationspolicy (2013-2019)

Telefon: 0150-48 80 90, 0151-193 00
E-post: info@viadidakt.se
Webbplats: www.viadidakt.se

Viadidakt är en gemensam förvaltning för vuxenutbildning, integration och arbetsmarknad i Vingåker och Katrineholm.

